

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА

СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 11 (1792)

П'ятниця, 14 березня 2014 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

УКРАЇНА ПЕРЕБУВАЄ ПЕРЕД ЗАГРОЗОЮ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ НА ЇЇ ТЕРИТОРІЮ...

БОРІТЕСЯ – ПОБОРЕТЕ, ВАМ БОГ ПОМАГАЄ! ЗА ВАС ПРАВДА, ЗА ВАС СЛАВА І ВОЛЯ СВЯТАЯ!

НЕМОВ ВІДГУКУЮЧИСЬ НА ВИКЛИК ЧАСУ, ВПЕРШЕ ЗА БАГАТО РОКІВ У РОЗТРИВОЖЕНОМУ КРИМУ БІЛЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСУ ШЕВЧЕНКУ В СІМФЕРОПОЛІ ЗІБРАВСЯ НАЙЧИСЛЕННІШИЙ МІТИНГ, ПРИСВЯЧЕНИЙ 200-РІЧЧЮ КОБЗАРЯ...

На кордоні з Україною перебуває «угруповання Збройних Сил РФ», включаючи понад 80 тисяч особового складу. Як передає кореспондент УНІАН, про це 12 березня на брифінгу заявив секретар Ради національної безпеки та оборони України Андрій Парубій.

Подібні угруповання, зауважив він, «знаходяться зі Східного Слобожанського напрямку, Південного Донецького, Запорізького напрямку, на території Краснодарського краю, а також на території Придністровської Молдавської республіки».

А. Парубій нагадав, що Збройні Сили України приведені у повну бойову готовність, вони проводять планові навчання. «Частина з них передислокована у місія проведення навчань, там, де вони найбільш швидко й оперативно можуть відповісти на ті виклики, які сьогодні стоять перед Україною», — сказав секретар РНБО.

Відповідаючи на запитання журналістів, А. Парубій зазначив, що «наші підрозділи на сьогодні розташовуються таким чином, щоб ми змогли відбити атаки з будь-якого напрямку»...

* * *

Голова Верховної Ради, в. о. Президента України Олександр Турчинов впевнений, що українці здатні захистити свою країну. Про це він сказав в інтерв'ю агентству «Франс Прес», повідомляє прес-служба Верховної Ради.

«Ми захистимо свою державу, і Майдан довів, що українці вміють боротися за свої права», — сказав він.

О. Турчинов наголосив, що Україна не піддаватиметься на провокації, які намагається вчинити Росія, «розігруючи у Криму відпрацьовані під час воєнних операцій сценарії в Абхазії та Осетії і провокуючи прямий військовий конфлікт, під час якого може постраждати цивільне населення».

«Але Україна буде діяти адекватно, захищаючи свою територію. Ми підтримуємо і не залишаємо наші військові частини та військових моряків, які гідно виконують свій обов'язок в Криму», — сказав О. Турчинов, наголосивши, що Збройні Сили України приведені в повну бойову готовність. Він висловив сподівання на підтримку західних партнерів та гарантів територіальної цілісності України, відповідно до Будапештського меморандуму 1994 року.

«НЕЗДАРИ, АБО ЯК ЗА ДВА ТИЖНІ ВТРАТИТИ КРИМ» — ЧИТАЙТЕ на стор. 7

Перше, на що звернула увагу, наблизившись до пам'ятника Тарасу Григоровичу Шевченку в день його 200-річчя, це відсутність традиційних кошиків від кримської влади. Ці квіти поклалися вранці, без свідків, упродовж кількох хвилин. Зупинялася машина, владоможці стрімко прямували до постаменту і так само стрімко — назад.

А сьогодні вони вже не стали лукавити, бо хто їм Шевченко, щоб возити йому квіти навіть на честь такої визначної дати? Натомість було перекрито рух транспорту до центру міста, де зі сцени «запалював» ансамбль пісні і

танцю російського Чорноморського флоту. Щастю горюдя не було меж: вони почувалися на порозі до нового щасливого життя у складі Російської Федерації.

Втім, не всі. До Тараса Григоровича прибули цього дня не лише сімферопольці, але й посланці із різних точок півострова. Великий Кобзар ще ніколи не бачив на цьому майданчику стільки людей. Якщо зазвичай тут збиралося кілька десятків його шанувальників, то сьогодні — тисяча! Люди стояли в парку, на газонах поблизу пам'ятника, на тролейбусній зупинці із саморобними плакатами, з державними та

кримськотатарськими національними прапорами, з жовтими та блакитними повітряними кульками, багато жінок і дівчат — у віночках, а один хлопчина — навіть у вишитій сорочці без верхнього одягу, хоча на термометрі вранці було лише два градуси тепла. Коли б я ще побачила одразу стільки наших друзів та передплатників! Тут, здається, був увесь український цвіт Криму.

Лихо згуртовує, згуртовує загроза лиха, а воно сьогодні вже увійшло за ворота. Навіть встигло вирвати з нашого кола двох побратимів — активістів Євромайдану Андрія Щекуня та Анатолія Ко-

вальського. І одягнене воно було в міліцейську форму. Як повідомив син Анатолія Сергій, полонених правоохоронцями було передано кримінальним елементам. Тримався Сергій добре — він був одним із координаторів Євромайдану, тож загартований щодо різних несподіванок, але ж знав і те, що після викрадення люди вже, як правило, не поверталися живими і здоровими. Молодий Ковальський заявив: «Київський сценарій застосовується сьогодні і в Криму. По своїх каналах я дізнався, що мого батька та Андрія Щекуня тримають у заручни-

ках, хоча про вимоги поки що не повідомлялося. — І закликав: — Українці, постаньте проти загарбників! Нехай відбується марш протесту і люди мирною ходою прийдуть до Криму сказати своє слово! Хотілося б бачити тут й усіх майбутніх кандидатів у президенти».

(Продовження на 4-й стор.)

ДАЛЕКО НЕ ВСІ У КРИМУ ХОЧУТЬ В РОСІЮ...

День 8 березня на Майдані почали святкувати з самого ранку. Вже о четвертій Майдан активно прибирали волонтери. Я підійшов близько дев'ятої і був вражений чистотою. Ще й сонечко виглянуло! Але, попри чудову весняну погоду, настрої людей не був однозначно святковим. У повітрі ніби витала якась тривога. Зрозуміло чому — війна на порозі нашого дому.

Переговорив з литовцями, білорусами, росіянами — всі засуджують введення військ Росією. Цікаво, що росіян на Майдані — чи не найбільше. Є такі, що записалися до «Правого сектора». Але це, здається, наші, українські росіяни. Потім зустрів двох людей з Хабаровського краю. Причому вони не знали одне про одного, на Майдан добрався кожен своєю дорогою. Це говорить про те, що світ тісний, і про «щільність» людей на

Майдані, зокрема й росіян. Вони мріють про демократизацію Росії, а тому вивчають український досвід. Про російськомовних мешканців Луганщини, Донбасу, Харківщини я навіть не говорю — таких було досить багато, а серед них і ті, хто перебував у епіцентрі київських подій 18-20 лютого. Зрозуміло, що вони не на боці Путіна. «Русская весна» — (цей термін вперше почув від знайомого кримчанина) збіглася з весняним потеплінням. Але як же ця «русская весна» відрізняється від прайської? Борони, Боже, людство від таких «весен»...

Цього дня мені пощастило бути присутнім на великому мітингу, який організували на київському Майдані кримські татари. Здала видно було майже голубих прапорів з золотистою тамгою. Дехто підходив і запитував, чий це прапор; але більшість мітингувальників з кримськотатарською символікою вже давно знайома. І ставлення до неї дуже позитивне.

(Продовження на 5-й стор.)

КРИМСКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
Трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літвування з читачами - на сторінках газети.
Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марко Вовчок, 12/14, тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@megapoligraf.kiev.ua
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ - ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор Олесь БІЛАШ 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019 код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnicтво@gmail.com
Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38(044) 498-23-64; +38 (050)310-56-63

ГЕНПРОКУРАТУРА ОСКАРЖИЛА «ДЕКЛАРАЦІЮ ПРО НЕЗАЛЕЖНІСТЬ» КРИМУ

Генеральна прокуратура оскаржила протиправні рішення, прийняті 11 березня Верховною Радою АР Крим та Севастопольською міською радою. Про це УНІАН повідомили у прес-службі ГПУ.
Так, згідно з повідомленням, Генпрокуратурою до Окружного адміністративного суду Києва заявлено вимоги щодо скасування ухвалених 11 березня парламентом Криму та Севастопольською міською радою рішень про затвердження «Декларації про незалежність Автономної Республіки Крим і м. Севастополя», якою передбачено за результатами призначеного на 16 березня рес-

публіканського референдуму з питань територіальної приналежності Криму оголосити Республіку Крим незалежною і суверенною державою та звернутися до Російської Федерації з пропозицією про прийняття Республіки Крим до складу РФ як нового суб'єкта.
Також оскаржено незаконні рішення Севастопольської міської ради від 7 березня «Про забезпечення проведення загальнокримського референдуму 16 березня в м. Севастополі», «Про затвердження кошторису видатків на підготовку і проведення загальнокримського референдуму 16 березня в Севастополі» та «Про затвердження Тимчасового положення про референдум у місті Севастополі».

Одночасно заявлено клопотання про забезпечення вимог прокурора шляхом зупинення дії вказаних рішень.
«Прийняті Верховною Радою АР Крим та Севастопольською міською радою рішення є очевидно протиправними та посягають на засади конституційного ладу, територіальної цілісності та устрою України, ставлять під загрозу громадський порядок і безпеку, життя і здоров'я людей, створюють небезпеку заподіяння шкоди суспільним і державним інтересам, що потребує втручання органів прокуратури», - наголосили в Генпрокуратурі.

У КРИМУ ЗАТРИМУЮТЬ УКРАЇНЦІВ...

Одного з лідерів української громади Криму, активіста кримського Євромайдану Андрія Щекуну затримали співробітники «спецслужб Криму». Як повідомив інтернет-ресурс «Росукрінформ» з посиланням на самопроголошеного голову уряду автономії Сергія Аксьонова, на Щекуну чекає обмеження волі до проведення загальнокримського референдуму.

«Щекуну затримали представники кримських спецслужб, а не самооборона. Вилучено багато провокаційних матеріалів і документів. При цьому його відпускають, якщо він не вестиме підривної діяльності на території Криму», - заявив Аксьонов.
Він додав, що до затриманого «застосовані заходи процесуального характеру, він живий і здоровий». Він також сказав, що не йдеться про розправу з політичними опонентами. «Ми просимо - не заважайте людям висловити свою думку! Ось вони

висловлять, скажуть, в який бік ідемо, туди й підемо. Я вірю в те, що буде в бік Російської Федерації», - додав Аксьонов.
Офіційного підтвердження того, що Андрія Щекуну та інших українських активістів затримали правоохоронні структури, немає. Прокуратура Криму за фактом викрадення порушила кримінальне провадження.
9 березня на залізничному вокзалі Сімферополя під час отримання передачі з Києва на Андрія Щекуну та іншого українського активіста Ана-

ПУТІН ЗАЯВИВ ДЖЕМІЛІВУ, ЩО УКРАЇНА ВИЙШЛА З СРСР... НЕ ЗОВСІМ ЗАКОННО

Президент Росії Володимир Путін заявив народному депутату України, колишньому керівнику Меджлісу кримських татар Мустафі Джемеліву, що Україна вийшла з СРСР «не зовсім законно».
Як передає власний кореспондент УНІАН у РФ, про це М. Джемелів сказав українським журналістам за підсумками телефонної розмови з Путіним у Москві. Розмова пройшла за сприяння экс-президента Татарстану Мінтімера Шаймієва і тривала близько півгодини.
«Я сказав Путіну, що найважливішим є питання територіальної цілісності нашої країни, тому що її порушення є порушенням тієї домовленості, яка підписана країнами-гарантами - США, Великою Британією та Росією в 1994 році в обмін на нашу відмову від ядерної зброї. Говорив йому про можливі наслідки, зокрема, що такого роду домовленості ніхто довіряти не буде, і буде прагнення кожної країни, в якій є фінансові можливості, обзавестися своєю ядерною зброєю, й Україна не буде винятком», - сказав М. Джемелів.
«На цю тему - територіальної цілісності України - Путін торкнувся питання про те, що самопроголошення незалежної України не зовсім відповідало радянським нормам, які передбачали процедуру виходу зі складу СРСР. Ось така позиція», - підкреслив Мустафа Джемелів.

ГОЛОВА БАХЧИСАРАЙСЬКОЇ РАДА ВВАЖАЄ РЕФЕРЕНДУМ У КРИМУ НЕЗАКОННИМ

Проведення референдуму щодо статусу Криму є нелегітимним і незаконним. Про це йдеться у заяві голови Бахчисарайської райдержадміністрації Ільмі Умерова. На думку чиновника, результати референдуму є незаконними і сепаратистськими, а також сприяють напруженню в суспільстві, повідомляє ТСН.
«Чи готові ви змінити цей мир на ілюзію? Я - ні. Все реальніше стає загроза застосування насилля щодо українців, кримських татар, громадян України, які мешкають на півострові, чії позиції з питання щодо статусу Криму відрізняються від позиції сьогодишньої «влади» Криму. Вважаю, що для проведення референдуму з питання територіальної цілісності немає ні законодавчих, ні організаційних, ні морально-етичних підстав», - сказано в документі. Умеров також нагадав чиновникам Криму, що вони склали присягу державі Україна, тому не варто виконувати злочинних наказів.
Нагадаємо, раніше мер кримського міста Білогірськ Альберт Кангієв відмовився підтримувати референдум щодо можливості приєднання Криму до Росії.

Кримські татари будуть бойкотувати референдум в АРК, незважаючи на те, що його результат вже вирішений. Про це в ефірі «Свободи слова» заявив голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров.
«Сьогодні всі раптом полюбили кримських татар. Кримськотатарський фактор стане наріжним каменем. Нам треба і далі діяти по совісті. Це - наша земля. У нас ніхто не питає, коли розробляли якісь плани. Референдуму, з моєї точки зору, бути не може. Ми будемо відкрито бойкотувати референдум. Хоча знаємо, що його результат вже вирішений», - сказав він.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

Голові Верховної Ради Автономної Республіки Крим
Константину В. А.
Депутатам ВР АР Крим

Кримське відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів об'єднує в своїх рядах ветеранів Великої Вітчизняної війни, ветеранів Збройних Сил України та колишнього СРСР, ветеранів СБУ та МВС України, репресованих, дітей війни, ветеранів праці та інших пенсіонерів. Ветерани ВВВ відстояли свободу і незалежність у жорстокій боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками. Діти війни, що залишилися напівсиротами, у зв'язку з тим, що їхні батьки загинули або пропали безвісти під час воєнного лихоліття, пережили окупацію, бо більша частина України була окупована фашистами. Багато страждали, жили після війни в землянках, у холоді, голодували у жорстокі воєнні роки.
Наше покоління не може спокійно сприймати як нашими вулицями у містах і селах Автономної Республіки Крим розгулюють одягнені у військове вбрання люди, які оснащені військовою зброєю за останнім словом техніки, військовослужбовці іншої держави, що закривають свої обличчя, а в деяких випадках навіть не приховують своєї приналежності до збройних сил Росії. Колони військових та бронетехніки рухаються вулицями населених пунктів та автомагістралей Криму. Всі військові частини Збройних Сил України та кораблі ВМС України заблоковані невідомими озброєними людьми та військовослужбовцями Російської Федерації. Ми пишаємося нашими військовими, які зберігають честь і достоїнство та вірність присязі українському народу.
Невже ми знову, вже у XXI столітті, повинні перебувати в окупації, чека-

ти провокацій від цих озброєних людей, що може призвести до жахливих наслідків, коли знову проллється кров і будуть гинути люди. Ветерани не вірять заявам незаконної влади Криму та керівникам Росії про «солідке життя» після приєднання до Російської Федерації.
Ветерани засуджують дії окремих депутатів та виступають категорично проти рішень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, ухвалених з порушеннями чинного законодавства України та Конституції АР Крим під прицілом озброєних людей:
- щодо призначення нового складу Ради міністрів АРК;
- щодо звернення Верховної Ради АР Криму до Президента Росії з проханням приєднати Автономну Республіку Крим до Росії;
- щодо проголошеного у незаконний спосіб так званого референдуму «про приєднання Криму до Російської Федерації», адже такі рішення порушують норми міжнародного права, можуть призвести до порушення територіальної цілісності України та належать до компетенції всього населення нашої держави.
Під час виборів до Верховної Ради АР Крим виборці не надавали права окремішній групі депутатів приймати рішення, які не відповідають вимогам норм Конституції України та Конституції АР Крим.
Пропонуємо депутатам Верховної Ради Автономної Республіки Крим:
1. Скасувати всі рішення, ухвалені у незаконний спосіб щодо приєднання АР Крим до Російської Федерації.
2. Відновити діалог з Верховною Радою України, Урядом України про внесення змін до Конституції України щодо розширення повноважень Автономної Республіки Крим у складі України.

ОБРАЩЕНИЕ

УКРАИНСКИХ И КРИМСКОТАТАРСКИХ УЧЕНЫХ, ПИСАТЕЛЕЙ, ЖУРНАЛИСТОВ, ДЕЯТЕЛЕЙ ИСКУССТВ К СВОИМ РУССКИМ БРАТЬЯМ И КОЛЛЕГАМ
Интеллигенция во все времена и эпохи была моральным идентификационным кодом и лицом любой цивилизованной науки.
Вспомним, что прогрессивная русская интеллигенция всегда и при всех режимах выступала и решительно боролась не только с рабством, царской и коммунистической тиранией, но и шовинистической идеологией, царившей в Российской империи, осуждала агрессивную захватническую политику самодержавия и коммунистических вождей.
Сегодня, на пороге третьего тысячелетия, в эпоху кибернетики, Интернета, био- и нанотехнологий на наших глазах, на глазах всего изумленного человечества Российская Федерация, попирая все нормы международного права, права и свободы человека, морально-этические принципы, нарушая все свои предыдущие межгосударственные соглашения с Украиной и даже международный Будапештский меморандум, гарантировавший независимость и целостность нашего государства, осуществляет открытую агрессию против Украины и фактически аннексировала Крымский полуостров.
Все здравомыслящие, моральные и порядочные русские люди - граждане Украины, в первую очередь, крымская интеллигенция, в эту судьбоносную для всего человечества минуту не могут стоять в стороне и быть равнодушными ко всему происходящему, не должны поддаваться путинской лжи и имперско-шовинистическому угару воинствующих русских ура-патриотов и оголтелой антиукраинской и антиатар-

ской пропаганде, захватившей в Крым власть преступной хунты Константинова-Аксенова.
В Крыму сознательно разжигается украинско-и татарофобия, сеется межнациональная рознь и межконфессиональное противостояние. Пламя этого безумства может привести к кровавой бойне в Крыму и к разрушительной третьей мировой войне.
На многочисленных протестных акциях в Крыму против путинской агрессии и оккупации Крыма даже многие этнические русские заявляют, что им сегодня стыдно быть русскими. Действительно, публично и открыто не осудив путинский неоимпериализм, агрессию и аннексию Крыма, сегодня стыдно быть русским, во сто крат стыднее называться безропотным русским интеллигентом.
Борясь за свободу украинского и крымскотатарского народов, мы боремся и за вашу свободу и свободную Россию. Вашего мудрого и взвешенного слова, вашей честной гражданской позиции ожидают все крымчане и прежде всего русское население, считающее себя гражданами независимой Украины.
Скажем вместе «нет» путинской агрессии, константиновско-аксеновскому перевороту и референдуму в Крыму!
Скажем «нет» путинскому неоимпериализму и неофашизму.
Скажем «нет» российской аннексии Крымского полуострова!
Скажем «нет» расчленению Украины!
Скажем «нет» кровавой крымской и третьей мировой войне!
Скажем «нет» антиконституционному крымскому референдуму!
Подтвердите своей позицией, что вы имеете совесть, смелость и честь русского интеллигента.
За нашу и вашу победу!

За дорученням Ради Кримського відділення ВОВ
Анатолій ІВАНОВ

РОЗДУМИ ПІД ПОЛОНЕЗ ОГІНСЬКОГО

Чомусь він знову звучить у моїй душі, забутий на десятки років. Чи не тому, що назва полонезу — «Прощання з Батьківщиною»? Та справа не у назві. Моя душа спіймала споріднену хвилю душі композитора, що стала музикою. В свої двадцять років я намагалася роззучити цю мелодію на гітарі. Не піддалася. Бо була досить складною, а я не мала уявлення, як це — прощатися зі своєю Батьківщиною.

А сьогодні її в мене відбирають. Відбирають чужі озброєні люди разом із напівкримінальними елементами, що захопили владу у Криму.

Ще кілька днів тому я чула у телефірі голос Києва. Але місцеві (чи — не місцеві?) узурпатори вирішили, що це мені не потрібно. Натомість продовжили російську окупацію вже через інформаційний простір. Перед моїми очима матеріалізується інший, незнайомий світ, в існування якого я увесь цей час відмовлялася вірити. Але тепер варіантів немає.

Ось — ошаленілий від щастя натовп. Люди плескають в долоні, кричать «ура» та просто щось незрозуміле, що рветься із їхнього нутра. Серед інших — мати, яка хапає за руки свою малолітню дитину, тягне її догори, викручуючи, і плескає ними в долоні. Бо малюки — теж «з народом» і теж безмежно щасливі з приводу односторонньої згоди верхньої палати Ради федерації Росії щодо рішення В. Путіна ввести на територію України війська.

Буває, що я залишаюся винною в магазині якийсь дріб'язок — інакше там просто не можуть розрахуватися. Наступного дня я змінюю свої плани і маршрути, аби швидше віддати чуже, бо до того моменту не матиму спокою. То чому ж радіють ці люди, виступаючи на боці загарбників? Звернула увагу, що майже всі вони — молоді, які не дуже пам'ятають життя у спільній країні, якщо пам'ятають взагалі, і не можуть жити в полоні давніх стереотипів. То неже їх в дитинстві не навчали, що чужого брати не можна?

У 70-ті роки я здобувала освіту і п'ять років прожила в Москві, шовідпустки навідувалася туди до початку 90-х. Лише раз чула, як жінка клопоталася через візити до столиці «чужинців». Та ті на це не дуже зважали: голосно розмовляли своєю мовою і займали чергу на увесь радгосп. Це вже — ближче до розвалу імперії.

Навчалась я в багатонаціональному ВНЗ, російськомовних на моєму курсі було семеро, і я — серед них. Тут не лише панувала дружба, але і традиційно створювалися сім'ї поміж молоддю різних національностей.

Пам'ятаю і поїздки до моєї на той час столиці в роки перебудови, коли люди стали почуватися громадянами з правами на погляди, на висловлення своїх думок тощо. Там нуртував тоді демократичний рух, який збирав на мітинги сотисячні натовпи. Слухали Гдьяна та Іванова, розправляючи крила людської гідності.

То де зараз ті, з ким я стояла поряд на московських площах, неже вони перетворилися на агресивних маріонеток імперського путінського режиму і тепер виривають руки своїм онукам, аби ті аплодували ймовіроному кровопролиттю? А можливо, в кадрі знімальної камери і не росіяни, не москвичі, а просто «зелені чоловічки», як тепер називають путінських військових без розпізнавальних знаків на території Криму, від яких їхній президент все ще цинічно відмовляється, вдаючи, що і літаки, і автоматична зброя, і машини з російськими номерами належать місцевій самообороні?

Втім, «зелені чоловічки» погрожують перетворитися на червоних — трохи більше як за тиждень вони разом з групою підтримки жорстоко побили близько тридцяти журналістів. Тож, вірогідно, є що приховувати від оприлюднення.

За день до Міжнародного жіночого свята кримські українці зібралися на акцію миру, яка перетворилася на прес-конференцію під відкритим холодним дощовим небом. На кожного, хто мав що сказати, припадало понад десять медійників, лунала іноземна мова, працювали перекладачі.

Архієпископ Української православної церкви Київського патріархату Климент, який розпочав акцію молитвою, був найпопулярнішим.

— Звертаюся до всього світу: захистіть Україну! Захистіть українців Криму! Сьогодні все робиться, щоб нас знищити. Не полишайте нас! — так говорив владика, і його голос на високій щемкій ноті летів до небес, куди пізніше полинучи випущені тут білі голуби і такого ж кольору повітряні кульки.

Але хіба ж це допоможе? Кажуть: хочеш миру — готуйся до війни. А можливо, і готуватися не варто: нехай собі забирає Росія Крим, та не чіпає решти території? Бо якби він дійсно був потрібен Києву, той би провадив тут рішучу політику, спрямовану на зміцнення державницьких позицій.

Дедалі поширенішою в Криму стає думка, що кийська влада, як і Захід та Америка, зрадила нас, обмежуючись пустою порожніми заявами. Ніде ніхто навіть не поворухнувся ні коли викрали представника ООН, ні коли вивезли у невідомому напрямку поважного генерал-полковника. В той же час дехто

зробив з цього логічний висновок: якщо держава не захищає своїх громадян, то треба шукати іншу державу.

Натомість Прем'єр-міністр України А. Яценюк заявив ще до прибуття представників Міжнародного валютного фонду, що задля позики погодиться на будь-які його умови. І погодився. Одна з них, про яку дізналася вже з російських телеканалів, це зменшення вдвічі пенсії. Не повірила, вважаючи це зухвалою брехнею, арією із опери про «зелених чоловічків». Та незабаром переконалася, що правда. Пенсія для працюючих, а це люди віком від 60 до 80 років, бо тепер працюють до останнього подиху, дійсно зменшиться вдвічі. А з вуст самого Арсенія Петровича почула, що збільшувати податки для підприємців не можна, бо перестануть платити взагалі, тому й доведеться заощаджувати на найнезахисніших. І це теж для деякого стало одним із приводів шукати прихистку в іншій державі.

Людам здається, що Росія подібна до земного раю. Хоча і там, до речі, працюючи не одержують пенсію повністю. Насправді ж кримчани не тільки і не стільки бояться «бандерівської» влади, скільки економічних наслідків її дій. Це видно хоча б з елементарного прикладу. Гастарбайтери, працюючи в інших країнах, не намагаються експортувати туди ні своєї мови, ні своїх звичаїв і є щасливими, навіть проживаючи у становищі напівнезаконних, бо там добре платять.

В Україні все склалося по-іншому. Спочатку треба було зруйнувати «неефективну» соціалістичну економіку, тому у людей забрали все, потім — розбудувати іншу і виплекати власних капіталістів, і знову — за рахунок простого народу, далі влада змінювалася за владою, і у всьому були винні «папереднікі». Думаю, не винятком стане і оцінка нинішнього уряду прийдешнім, якому доведеться працювати в умовах боргово-го колапсу.

А люди просто хочуть жити. Жити тут і сьогодні, бо завтра може і не бути. І звичайний достаток для багатьох дорожчий за демократичні чи якісь інші напіввіртуальні цінності. Мешканці ж півострова не вірять, що російський Крим може перетворитися на другу Абхазію, і вже чекають одразу по дві пенсії: в рублях і в гривнях. А ізоляція від об'єктивної інформації лише сприяє розквіту їхніх фантазій.

У той же час представники штучно вирощеної тут політичної нації «кримчани» аж ніяк не пов'язані емоційно з материковою Україною, тож легкі на підйом, особливо якщо вирушати до Росії можна разом зі своєю домівкою.

Не маю підстав їх звинувачувати. Це не вони відбирають у мене Батьківщину і все, пов'язане з нею. Винні ті, хто створив для цього передумови або ж не завадив їхньому створенню. Арсеній Яценюк неодноразово говорив, що нинішній уряд — це уряд камікадзе, який муситиме «спалити» себе ради виходу країни із кризи. Здається, вже спалив. Шкода лише, що ніхто на цьому вогнищі не зігрівся.

Простягаю руки до Батьківщини, яка є для мене не компанією чиновників чи депутатів, а чимось незбагненим, що обумовлює моє існування. Хочу почути її голос, набираючи телефон «гарячої лінії» самооборони кийського Майдану, бо якщо не вони, то хто? Це ж ними залякує кримчан наша місцева нова влада: «Бандеровці нас всіх прикончат!», це ж привид «Правого сектора» блукає Кримом і нібито спричинив запрошення сюди чужих військ. Та мені відповіла не Батьківщина, а якась молода байдужа бюрократка: «Всі новини — в Інтернеті, більше нічим не можемо допомогти».

Більше нічим не можемо допомогти — неже такою є відповідь і нашої неньки українцям Криму?

Тамара СОЛОВЕЙ

РОСІЙСЬКІ МИТЦІ ПІДТРИМАЛИ ПУТІНСЬКУ АГРЕСІЮ В КРИМУ...

Більше ста діячів російської культури підписали звернення до Путіна, що висловлює підтримку його позиції щодо України, фактично підтримавши анексію Криму, окупацію його російськими військами і війну між Україною і Росією, яку постійно намагаються спровокувати російські солдати в Криму.

Міністерство культури Росії оприлюднило лист російських митців на підтримку позиції російського лідера Володимира Путіна щодо Криму. У листі вони пишуть про «нашу спільну історію і спільне коріння, нашу культуру і її духовні джерела, наші фундаментальні цінності і мову».

«Ми хочемо, щоб єдність наших народів і наших культур мала міцне майбутнє. От чому ми твердо заявляємо про підтримку позиції президента Російської Федерації щодо України і Криму», — йдеться в заяві.

Цей текст підписали майже 100 осіб, серед яких і кілька вихідців із України, зокрема, музикант Юрій Башмет, кінорежисер Володимир Бортко, актор Василь Лановий тощо. Серед інших відомих персонажів — Сергій Безруков, Олексій Баталов, Федір Бондарчук, Олег Газманов, Лев Лещенко, Михайло Пореченков, Зураб Церетелі, Карен Шахназаров та інші.

Вадим КРИЩЕНКО

**ТАК ЗВАНИМ ДІЯЧАМ
РОСІЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ,
ЩО ПІДТРИМАЛИ
РОСІЙСЬКУ АГРЕСІЮ В КРИМУ**

**Чи можуть діячі культури
Агресії палити вогні?
А ви чи сп'яну, а чи здуру
Озвались путінській брехні?**

**Забули честь, забули совість,
Озвась лиш лютій вовчий крик.
Званням прикрившись гоноровим,
Ім'я згубили вже навк.**

**Ми тишилися — народи братні,
А ви його — духовний сад...
Та нині на одне ви здатні —
Лиш цілувати вельможний зад.
12.03.2014 р.**

НІКОЛИ НЕ ЗРАДЖУВАТИ УКРАЇНУ...

Група російських кінематографістів (понад 130 осіб) відповіла на лист українських колег із закликком до миру. «Ми... категорично проти брехні у висвітленні доленосних для України подій і тим більше проти російської військової інтервенції в Україну», — йдеться в листі, підписаному російськими митцями Лією Ахеджаковою, Ельдаром Рязановим та іншими прихильниками миру між українським і російським народами.

Актриса Лія Ахеджакова — одна з небагатьох діячів російської культури, які виступають проти військових дій в Україні, заявила, що не зрадить Україну. Про це вона сказала в інтерв'ю Радіо «Свобода». За її словами, вона інколи боїться обговорювати українську кризу з друзями, щоб не посваритися і не «залишитися ворогами на все життя».

«Люди дуже люто сприймають і ту, й іншу сторону. Нас Севастополь розколює. Ми — актори, для нас це ніби один простір — Україна і Росія, Крим. І я там провела стільки спектаклів, і у Львові, і відпочивала в Трускавці, і в Севастополі була», — розповіла актриса. «Нехай ображають, нехай кидають в мене камінням, але я особисто Україну не віддам! Ні під яким виглядом, навіть якщо мене будуть так жорстоко ображати і принижувати», — заявила вона.

На її думку, суспільна обстановка в Росії зараз нагадує найгірші часи радянських репресій. «Мені здається, ми скотилися вже до того періоду Радянського Союзу, коли я була маленькою дитиною і нічого не розуміла. Я тільки вже потім постфактум дізнавалася такі страшні речі, які коїлися. Мені здається, ми скотилися нижче, ніж в ті часи, коли я була свідомою людиною і розуміла, що в таборах гниють найкращі люди, вбиті поети, письменники, артисти і режисери і просто чесні люди. Ми це дізнавалися і ставали ворогами режиму, причому таємними. Адже не можна було нічого сказати. Треба було Солженіцина прочитати під подушкою за одну ніч і передати товаришеві. І зараз настали часи, коли треба мовчати, коли знову на сцену театрів з'явилися тексти, що камуфлюють опозиційні смисли, знову метафори й алегорії зустрічають і оплески в залі, і демонстративний вихід із зали богузів», — заявила Лія Ахеджакова.

БОРІТЕСЯ – ПОБОРЕТЕ, ВАМ БОГ ПОМАГАЄ! ЗА ВАС ПРАВДА, ЗА ВАС СЛАВА І ВОЛЯ СВЯТАЯ!

(Закінчення.
Поч. на 1-й стор.)

Тож це було зовсім не те свято, яким мало би бути, а свято в облозі, свято за умови воєнних дій. До речі, багато хто помітив, що через дорогу стояли натовпком якісь незрозумілі люди, активність котрих, можливо, стримала лише несподівано значна кількість шанувальників Великого Кобзаря та держави, з якою ось-ось збиралися їх розлучити.

Розпочався захід з молитви архієпископа Климента (УПЦ КП) за «упокій душі спочилого раба Божого Тараса», який звернувся також до журналістів із заявою щодо викрадення людей та поперевидів, що у цьому зв'язку

може бути перекрито рух Севастопольською трасою. Далі слово брало багато промовців, і мало хто обходився при цьому без таких актуальних Тарасових віршів. Виступи перемежувалися зі скандуваннями: «Крим, вставай!», «Герої не вмирають!», «Разом і до кінця!», «Україна понад усе!» та іншими.

Щодо нинішньої ситуації в Криму теж всі були одинотайними. Ось що говорив голова Наукового товариства імені Т. Г. Шевченка академік Петро Вольвач: «Ще тиждень тому ми готувалися відзначити ювілей нашого пророка зовсім по-іншому. А сьогодні маємо сказати: ганьба путінській фашистській окупації, яка розв'язала миф

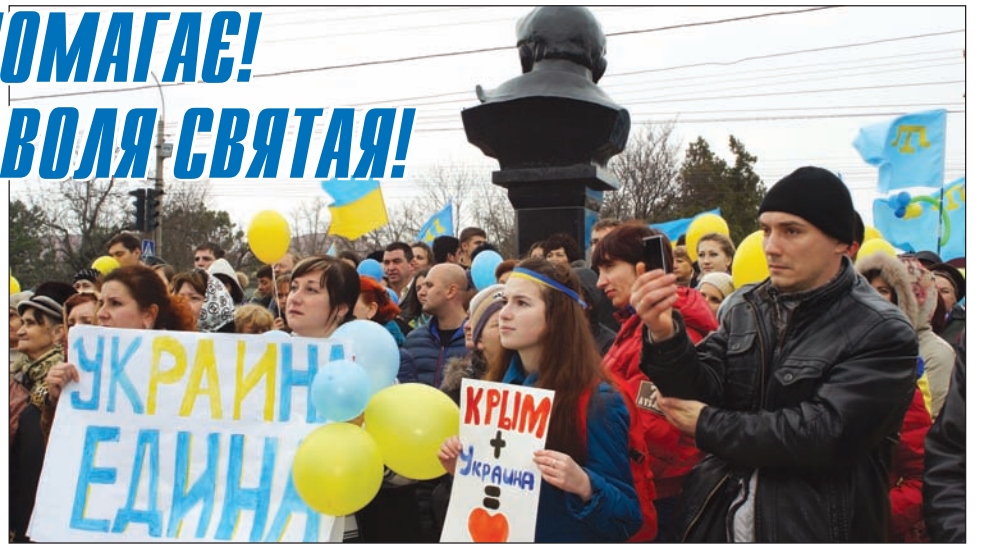
про братерство двох держав! Чи буде в Україні майбутнє, залежить від нашої згуртованості. Геть окупантів! Сепаратистів на нари!».

«Де поділось козачество, червоні жупани?» — словами Тараса Шевченка впровадив ведучий заходу Олександр Польченко, послуги якого тимчасово для ДТРК «Крим», де він працює тривалий час, виявилися не потрібними, бо переймається воно однією суцільною агітацією за референдум.

«Ми не дозволимо російському чоботу наступати на долі наших дітей!» — заявила керівниця театрального гурту «Світанок» Алла Петрова. Та якби хтось запитував нашого дозволу! В сімферопольській школі № 33 з українською та російською мовами навчання призупинено навіть процес щодо надання їй імені Тараса Шевченка, хоча колектив готувався до цієї події майже рік. І дійсно, хіба це актуально для Російської Федерації? Серед батьків та вчителів — панічні настрої. Переживають українці, хвилюються кримські татари. Директор Людмила Горб просить зробити все, щоб не травмувати хоча б дітей.

«Крим та Україна, як і за Шевченківських часів, і досі мають виборювати свою свободу, — зауважив під час святкового мітингу член Меджлису кримськотатарського народу Абдураман Егіз. — Ми будемо стояти до кінця. Це наше право — обирати, в складі якої держави нам жити!».

Голова сімферопольського товариства «Просвіта» Павло Власенко закликав громадян переконатися у своїй любові. «Низький уклін росіянам, які сьогодні серед нас. Найнижчий уклін кримсь-

ким татарам», — так він демонстрував цю мову.

Мали слово також колишній офіцер російської армії та колишній спецпризначенець. Вони закликали Путіна вивести війська з Криму і визнали його хворою людиною, на яку незабаром чекає доля Януковича.

«Великий російський народ його не потерпить!» — заявив спецпризначенець. І тут, здається, ніхто не сумнівався, що російський народ в цілому — великий і дружній до українців, бо Путін — це не вся Росія.

Це ж саме підтвердила своїм виступом і жінка, що символічно назвалася Надією. Вона сказала: «Хочу перед вами повинитися. Це через мене Путін ввів війська до Криму, створивши тут бандирську владу. Бо я — росіянка, 33 роки прожила в Росії, там і тут викладала російську мову та літературу. Але я його захисту не потребую. І знаю, що насправді ми йому не потрібні. Йому потрібна лише переможна війна. І не треба розраховувати, що в результаті неї Крим розв'ягне. Я постійно буваю в Росії, живу там місяцями. У Росії розбиті дороги, зубожілі люди, і ніхто не поспішає їм допома-

гати. Сьогодні перед українцями тільки-но відчинилось віконце до кращого життя, а вже його намагаються знову зачинити. Я не знаю української мови, але ніколи не почувалася в Криму пригнобленою. Втім, на вдячність українському народові я вивчу його мову!».

Що й говорити, якщо хоча б одна людина із сотні росіян має такі переконання, ми просто не маємо права дивитися в бік цього народу вороже. Письменник Михайло Вишняк оголосив присутнім заяву Кримської організації письменників України, котрі не визнають нинішню Верховну Раду АРК, засуджують агресію Росії та вимагають війська покинути півострів.

Окрім Тарасових віршів, лунали й пісні на його слова, а також йому присвячені у виконанні хору ветеранів на чолі з Миколою Прищепою та заслуженого діяча мистецтва АРК Ореста Мартиніва.

Резолюцію мітингу присутні слухали, взявшись за руки, утворивши при цьому ланцюг єдності, а коли ухвалювали її, довго тримали піднятими руки. І люди знову відчували, що «Разом — нас багато», і що «В єдності — сила», і що «Крим — це Україна», як про те кричали написи на плакатах, а також, що «Тарасова правда — з нами!», і за цих лихих часів нам особливо потрібні його настанови.

Тамара СОЛОВЕЙ

ХТО БРАТА СВОГО НЕНАВИДИТЬ?

На ювілейному заході біля пам'ятника Тарасу Шевченку в Севастополі 9 березня зібралися кілька сотень містян з прапорами України, з плакатами проти російської агресії та з гаслами: «Я проти війни», «Я за вільну Україну», «Севастополь — за мир», «Єдина країна», «Крим — Україна».

Громадський і культурний діяч Олександр Черненко — один із небагатьох народних депутатів України, який відвідав Севастополь не один раз. Минулого року він займався організацією безкоштовних курсів української мови.

«І Севастополь, і Крим реально окуповані російськими військами», — сказав він учасникам мітингу і з прикриттю повідомив, що ще минулого вівторка депутатів ВР просили нікуди не йти, а залишатися для вирішення організаційних питань. «Крим і Севастополь мають бути нероздільними з Україною, а ідея доброти і ідея миру повинні перемагати», — упевнений депутат. Він висловив категоричну незгоду із так званім референдумом.

Адмірал Юрій Ільїн, колишній командувач Військово-Морських Сил Збройних Сил України (2012-2014), привітав українців із ювілеєм Шевченка та побажав терпіння у важких умовах.

Політичний експерт, голова правління Комітету виборців України, громадський діяч Олександр Черненко упевнено висловив свою думку про те, що за 10 днів неможливо організувати всю процедуру будь-якого референдуму, отже, він заздалегідь буде визнаний міжнародною спільнотою як нелегітимний.

Скандуванням «Вітаємо!» зустріли появу ведучої «ТСН. Особливе» на каналі «1+1» Соломії Вітвицької. Вона сказала, що журналісти хочуть показувати стан речей як він є, і неприємно вражена відключенням українських телеканалів у Криму. «Пишаюсь тим, що ви залишаєтесь патріотами. Ми вас точно не залишимо», — завершила вона свій короткий виступ.

Заступник місцевого товариства «Просвіта», дослідник історії Мирослав Мамчак розповів про те, що Тарас Шевченко був моряком і два роки свого заслання провів на Аральському морі як рисувальник і карто-

граф. І це споріднює його із містом морської слави Севастополем.

На мітингу одноголосно була прийнята резолюція, в якій вимагалось від української влади «рішуче протидіяти сепаратизму і військовій окупації Криму, гарантувати конституційний лад України та нашу безпеку міжнародними миротворчими силами».

Микола ВЛАДЗИМІРСЬКИЙ

ДАЛЕКО НЕ ВСІ У КРИМУ ХОЧУТЬ В РОСІЮ...

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

Бачу стенд, на якому фотографії бійців Небесної Сотні. Є прізвища кримчан (Власенко Дмитро, 32 роки; Віталій Гончаров, 25 років; Андрій Федюкін, 42 роки), але замість їхніх фотографій — чомусь лише чорні контури. Чому нема фото? Дехто каже, що ці люди згоріли під час штурму Будинку профспілок, а дехто — що нема належного зв'язку з Кримом, тому важко було дістати потрібне фото у родичів. Як бачимо, до Небесної Сотні причетні не лише мешканці материкової України, але й кримчани. Часто зустрічаю написи, як-от: «Услышь нас, брат-кримчанин! В беде вас не оставим!». Є намет, на якому вивіска: «Чайная. Крым». Або: «Севастополь, Николаев, Очаков». Або ж просто: «Украинские моряки». Як бачимо, все російською мовою. І при цьому жодної агресії з боку україномовних майданівців. Зате агресія спостерігається тепер з боку тих, хто увійшов у Крим, наплювавши на всі міжнародні закони. І це дуже відчувається у виступах кримських татар. Разом з тим, вони не падають духом і час від часу скандують:

«Україна — понад усе!», «Крим — це Україна!», «Слава Небесній Сотні!», «Україна єдина!» тощо. Натовп підтримує оплесками і водночас скандує свої гасла: «Не дадим татар в обиду!», «Слава Криму!», «Слава кримським

татарам!». Потім усі гуртом: «Разом нас багато, нас не подолати!». Підходжу до молоді, симпатичної жінки, обличчя якої здається мені знайомим. Чи не Ельзара Баталова? Про що відомо кримськотатарську співачку я колись писав у статті «Какіе памятники нам нужны». Пропонував обговорити ідею пам'ятника українсько-кримськотатарської дружби. Козак, схожий на Остапа Кіндрачука, грає на бандурі, а молода кримська татарка, схожа на Ельзару Баталову, танцює «хайтарму». Матеріал був надрукований у газеті «Голос Крыма». Давненько вже — років дванадцять тому, а може, й більше. Не помилюся — справді, Ельзарочка! От і зустрілися на Майдані. Поговорили про ту давню статтю. Тоді здавалося, що кримськотатарська автономія буде відновлена вже найближчим часом, а українці будуть у ній надійно захищені законом. А що робитися тепер? Хочеться вірити, що це якийсь кошмарний сон. Прокинешся вранці і виявиться, що все по-старому, все тихо й мирно. Якби ж так. Скільки ще випробувань попереду — і у нас, і у кримських татар...

Знову натовп скандує гасла. Звертаю увагу на молодого жвавого чорношкірого хлопця із значком-тризубом на куртку. У його виконанні гасло «Разом нас багато, нас не подолати!» звучить більш, ніж оптимістично. Бачу, до натовпу кримських татар пі-

дійшов поет Микола Джміль з Горлівки. Про нього я вже неодноразово згадував на сторінках «Кримської світлиці». Донеччанин став поряд з побратимом — кримським татариним, і я відзначив про себе, що вони зовні дуже схожі. Як рідні брати. Роблю фото. Зрештою, ми такі суттєво зрідлилися з корінним народом Криму упродовж останніх трьох «майданних» місяців. А ще більше на формування братніх стосунків вплинуло віроломне вторгнення російських військ до Криму. А ось із нашим великим слов'янським братом — справи гірші. Громадяни Росії страшенно дезінформовані. Хто у цьому винен? Це ж злочин перед нашими народами, перед усім слов'янським світом!

Пізніше в Інтернеті я прочитав статтю філософа Сергія Дацюка: «Пять ошибок России по отношению к Украине». Дещо зачитую:

«Первая ошибка России — это развязывание информационной войны украинифобского, а затем и агрессивновраждебного по отношению к Украине содержания с целью противопоставления ее русскоязычного и украиноязычного населения.

Рано или поздно, очевидно уже в связи с произведенными геополитическими изменениями в Украине, Россия вынуждена будет свернуть нагнетание агрессии внутри российского народа, чтобы эта агрессия ее саму не разорвала изнутри.

Тогда очень быстро обманутое русскоязычное население Украины поймет, что Россия его развела: что никакой угрозы фашизма в Украине не было и нет. Наоборот, вместо националистического фашизма, который Россия приписала Украине, есть более страшный имперский фашизм, который существует в России.

И тогда произойдет экзистенциальный надлом русскоязычных украинцев, их недоумение и боль обмана превратиться в ненависть к России.

И чем более значительными будут геополитические изменения, навязанные Украине Россией, тем более сильной будет ненависть обманутого русскоязычного украинца к России.

Вторая ошибка России — это непризнание гражданского протеста 2013-2014 годов и последующей за тем революции как народной. Россия выступила как реакционная и контрреволюционная сила в революции, которая является неизбежной также и для нее.

Третья ошибка России — это то, что она приютила кровавого диктатора Януковича у себя в государстве и использовала его с целью расколоть Украину.

Четвертая ошибка России — то, что Россия воспользовалась слабостью Украины после революции и захотела реализовать свои геополитические амбиции.

Режим Януковича довел экономику страны до банкротства и дефолта, разрушил армию, коррумпировал властную вертикаль, привел к утрате доверия к силовым органам. Украина оказалась слабой, как никогда. Она очень надеялась если не на руку дружбы, то хотя бы на настроенное невмешательство. Вместо этого Россия подло ударила в спину Украине.

Даже при том уровне зомбирования массового сознания в России, которое обеляет власть и очерняет внешних врагов, российский народ это прекрасно понимает и воспринимает попытки аннексии территорий Украины как направленные на сохранение коррупции чиновников, воровства олигархов и государственного бандинизма в России за счет победоносного присоединения территорий.

Подлый удар России в спину Украины ставит крест на дружбе российского и украинского народа — он разрушает то доверие, которое мы со стороны Украины пытались сохранять, несмотря ни на что.

.....

Пятая ошибка России — то, что Россия выбрала самый низменный способ осуществления аннексии и дезорганизации территории Украины.

Вопрос с Крымом и с Юго-Востоком Украины даже силовым образом можно было решать по-разному. Однако Россия избрала путь издевательств и унижения украинцев. Именно так воспринимаются украинцами действия России по отношению к Украине.

Россия выбрала путь исторического унижения для Украины, и Россия сама заслужила на историческое унижение. Вся социальная энер-

Донеччанин Микола Джміль з побратимом — кримським татариним

гия, напінанна несправедливістю, униженням, болію і мстивою — всім тем низменним, що породила Росія, тепер буде ображена на саму Росію. Проти цієї негативної соціальної енергії Росія не зможе устояти.

.....

Ети помилки Росії являються не тільки помилками російської влади, котра приймає всі ети рішення в стосунку Росії і України.

Ети помилки також являються помилками російської еліти, котра створила масове імперське обольовання російського народу, отлучив при етом от народа собствених інтелектуалов.

Не може не удивлять то глупе, низменне і маніакальне упорство, с котрим російська еліта пытається цепляться за старые догмы імперського виденія мира.

И как это ни прискорбно, российские интеллектуалы должны будут разделить ответственность за ошибки своего народа и своей власти — потому что им не удалось построить новое неимперское видение будущего России.

А это означает интеллектуальное поражение России в долгосрочной перспективе».

* * *

Ні донеччанин Микола Джміль, ні його кримськотатарський побратим, ні при-

сутні на Майдані галичани та закарпатці, ні мешканці україномовної Таращі (невелике районне містечко на Київщині) не хочуть повертатися в минуле. Не хочуть в Росію. Байками про боротьбу з «неонацистами» і українськими фашистами кремлівська пропаганда може годувати свій електорат. Таращанці ж, які нещодавно вирішили перейменувати головну свою вулицю Леніна у вулицю Сергія Нігояна (вірменина за національністю), при слові «нацисти» хіба що виразно покрутять пальцем біля скроні. Адже в Таращі 98% населення — українці. Щоправда, є одна чи дві вірменські родини. То який же це нацизм? Вірменський, може? Може, тоді Путін і Тарашу окупують? Толерантність українців здавна відома; на європейському континенті ми, мабуть, найтолерантніші. Хіба таке радикальне перейменування можливе в Росії? Який «інтернаціоналізм» панує в Москві чи в Петері, ми знаємо. Що несуть кримчанам путінські війська — ми вже також бачили і знаємо. Блокування, викрадення, ультиматуми, побиття, залякування... Львів'яни бачили багато заплаканих обличчю людей, які прибули нещодавно з Криму. Тому всім нам хочеться, щоб це жахіття якнайскоріше закінчилося.

Сергій ЛАЩЕНКО

Ельзара Баталова і Сергій Лащенко

«Кримська сотня» Майдану?

Етот текст был написан по просьбе редактора одной из независимых российских газет. Но в итоге, после бурных дискуссий на редколлегии, его отказались печатать. Почему — вы поймете сами. Но этот текст о том, о чем я не в праве молчать и о чем молчать дальше невозможно. По крайней мере мне, русскому украинцу, как-то я осознал себя в эти горькие дни. За все, что мы говорим, мы отвечаем перед Богом. Считайте, что это мое Великопостное послание.

Много раз, начиная с 91-го года, я задавался вопросом — почему в России, на официальном медийном, да, пожалуй, и политическом уровне господствует хамское, пренебрежительное отношение к Украине, украинскому народу, украинской культуре и истории? Много раз я видел, как по государственным теле- и радиоканалам (не говоря уж о частных) выступали политики и депутаты Госдумы (прошлых и нынешнего созывов), которые транслировали на всю РФ и на всю Украину свои мысли о том, что:

— такого народа, как украинцы, не существует — это некий неудавшийся подвид русских (совершенным, идеальным вариантом которых, конечно же, являются москвичи и питерцы);

— украинский язык — некий малороссийский диалект русского языка, который дерзко бросил вызов идеальному, «литературному», все тому же московскому и питерскому Hochrussisch;

— Украина — это какая-то случайная страна, которая якобы называется Малороссия или Киевская Русь, или как-то там еще (только бы не Украина!), но по воле большевиков, при поддержке нацистов, сталинистов и американских империалистов нагло существует, бросая вызов прекрасному и сиятельному «русскому миру» (с центром, естественно, в Москве);

— украинская история — это странный набор бандеровско-петлюровской пропаганды, целью которой является опорочивание великой имперской истории России и создание этакого варианта исторического русофобского анекдота.

Уверен, что и Валентина Матвиенко (Тютиня) (уроженка г. Шепетовки), и Ирина Яровая (Черняховская) (уроженка г. Макеевки Донецкой области) (председатель верхней палаты и явный политический лидер нижней палаты Парламента РФ) не считают, что украинцев, их языка, их страны и их истории нет и не было. Равно, как и примерно десятки миллионов граждан России, имеющих украинские корни, украинские фамилии, хранящих память об украинском происхождении своих прабабушек и прадедушек.

Почему же в современной России ощущается неуклонное желание части политической, экономической и информационной элиты оскорбить украинское, унижить его, спародировать, представить страну Киево-Печерской и Почаевской Лавры в лице омерзительной «верки-сердючки», не способной вызвать никакой естественной реакции, кроме тошнотворно-блевнотой? Почему, санкционируя ввод войск на Украину, Совет федерации заявил о защите прав «русских и русскоязычных», не упомянув огромный украинский народ — как будто украинцев не существует, их права для России несущественны, а само произнесение слова «ук-

раинский» невыносимо?

Великие страны, претендующие на собственный исторический проект, защищая этнические и религиозные группы, декларируют защиту принципов — свободы, справедливости, закона и порядка. Декларируя защиту исключительно этнических, или языковых групп они сами обречены стать всего лишь такой же этнической и языковой группой.

О великих принципах Москвой не было произнесено внятно. Как будто злобный дух парализовал рассудок российской политической мысли, нащептал ей эту формулу «русские и русскоязычные» и она совершила почти непоправимую историческую ошибку.

Но не скрывается ли здесь некий более глубокий смысл? Не есть ли это не оговорка, но проявление смертельной

раинский» невыносимо?», под который можно подогнать кого угодно — хоть какого-нибудь европейского филолога-русиста, из принципа и из любви к Чехову говорящего и думающего только на русском, хоть киргизского трудового мигранта, усиленно желающего вписаться в московскую жизнь, хоть брайтонского жителя, спикающего со своими френдами на русском лентежисте после ланчевания в ресторане «Русский самовар».

Похабно развязный, антигизский, голубоватый «спутникпогром», выступающий за распад страны, цитирующийся теперь на главных телеканалах страны и промутирующийся как провластным сми, так и оппозиционным «Дождем» — один из свежиспеченных источников вдохновения нового русского «просвещенного национализма». Все это являет-

ся одной из главных угроз историческому бытию русского народа. Это переводит реальную трагическую социально-политическую проблематику его развития в виртуальный мир национальных конфликтов. Теперь еще и с «украинским национализмом». Это отрезает русских от всегда подпитывавших их культурное, экономическое и политическое развитие человеческих контактов с народами Евразии.

Новый русский национализм создан для окончательной передачи судьбы русского народа в руки олигархической бюрократии и международных финансовых спекулянтов. Тема «спасения русских от украинцев», противопоставление двух народов, выделение «русской судьбы» в отдельную историческую повестку от судьбы украинской — только страшный и большой шаг на пути реализации этого проекта. Самое смешное, что украинский национализм киевского разлива со всем его бредом о русских и о России — зеркальная конструкция всего того, что я описал выше. Русские в его кривом зеркале вечно пьяные азиаты, с мрачной решимостью стремящиеся к порабощению всех окрестных народов (особенно украинцев). Не они ли и те же заказчики этих виртуальных национализмов?

УКРАИНСКИЙ ПРЕДЕЛ РУССКОЙ ИСТОРИИ?

М. Шевченко

Сравнить два самых больших в Восточной Европе и самых близких друг другу христианских народов (русский и украинский) между собой, проложить между ними непреодолимую борозду ненависти. Разделить и упорядочить по отдельности. Я провел последние несколько дней в Крыму. Оттуда вся эта официальная историческая забота о защите русских на Украине выглядит не просто странно — она выглядит чудовищно. Русские и украинцы в Крыму — это один народ, который здесь называют «славяне», свободно говорящий то на русском, то на украинском. Славяне — потому, что другой относительно большой народ здесь — крымские татары, которые пребывают в страшной тревоге. Славян в Крыму примерно два миллиона, татар — триста тысяч. Большая часть этого прекрасного и трудолюбивого народа, лишённого Сталиным не только Родины, но даже имени, — простые крестьяне, не искишенные в тонкостях геополитики. Они никогда за

ПОТРІБНІ НЕГАЙНІ ПЕРЕГОВОРИ!

Український академік Володимир Горбулін звернувся з відкритим листом до свого російського колеги академіка Євгена Примакова, в якому попереджає, що внаслідок ескалації конфлікту у Криму «страшною реальністю може стати велика дуга нестабільності від Балкан до Центральної Азії й Пакистану», а тому закликає старійшин стратегічних спільнот обох країн «нарешті не ховатися за фігові листки минулого» і приступити до переговорів.

В. Горбулін

«Високошановний Євгене Максимовичу! На наших очах реалізується кошмарний сон — росіяни й українці на межі військового протистояння. Керівництво вашої країни не хоче чути нове керівництво України. У таких умовах ми, як старійшини стратегічних спільнот двох країн, маємо взяти відповідальність на себе.

Минуло 20 років від часу нашого знайомства. За ці роки було різне. Наші країни гаряче дружили й шукали привід для ворожнечі, об'єднувалися проти спільного ворога й розходилися в дрібницях, знаходили взаєморозуміння й уникали насущних компромісів. Однак весь цей час ми говорили одне з одним. Часом це було просто, часом — не дуже.

Я добре пам'ятаю, як складно досягався компроміс щодо Чорноморського флоту, і вашу роль у цьому процесі. Саме тому, що ми говорили одне з одним, і був підписаний Великий договір між нашими країнами, який залишався надійною основою для двосторонніх відносин до останнього часу. Пам'ятаю й те, що саме ви були серед академіків, котрі зуміли зовсім недавно відтягнути ухвалення остаточного рішення про розгром Російської академії наук. Розумію, наскільки це було непросто.

Деякі наші розмови цілком відповідали найвним уявленням про сутність великої політики, багато інших прямо їм суперечили. Однак щоразу ми виходили з того, що поганій мир кращий за хорошу війну, а обмін найбрутальнішими словами набагато кращий, ніж обмін найміякішими кулями.

Ми з вами — патріоти своїх країн, неодноразово брали велику відповідальність за їхнє майбутнє. І ніхто не запідозрив нас у тому, що ми хоч один раз спустили свій прапор перед обличчям небезпеки. Але це не заважало нам шукати й знаходити взаєморозуміння. Головне — у нас для цього було бажання.

Сьогодні Росія й Україна балансує на межі трагедії. Захоплені адміністративні споруди й найважливіші об'єкти інфраструктури Кримського півострова. Російські війська вторглися на територію України, а Рада Федерації РФ схвалила це неприпустиме порушення міжнародного права. Навісність засоби масової інформації. І, що набагато гірше, інколи складається враження, що державні мужі починають вірити у власну пропаганду. Напруга зростає. Ситуація розвивається надзвичайно швидко. Сьогодні вже сталося те, про що ще вчора було навіть страшно подумати. Очевидно одне: вперше за роки незалежності кров і насильство привносять в українську політику. І це по-справжньому страшно. Адже мова нині — не тільки про Україну, мова про всю Південну та Східну Європу.

Якщо загориться моя країна, то слід за нею знову спалахнути Кавказ, Придністров'я, вогонь може перекиннутися на Балкани. Хто, як не ви, знає, який жахливий сценарій може втілюватися в життя. Добре пам'ятаю переговори щодо Придністров'я у 2000-2002 рр., коли ми майже вийшли на рішення. На жаль, нині мова — не про розв'язання старих конфліктів. Страшною реальністю може стати велика дуга нестабільності від Балкан до Центральної Азії й Пакистану. Як гасити таку пожежу, не знає ніхто.

Найнебезпечніше в цій ситуації — відсутність діалогу. Знаходяться тисячі причин, щоб уникали переговорів. Замість обміну аргументами шаленіють крикуни. Так, це правда — переговори дуже й дуже складні. Адже за словами можуть і мають йти дії. Будинки можна відбудувати, бруківку на вулицях викласти найвигадливішим візерунком, людей повернути до мирного життя. Було б бажання. Головне полягає в тому, що розв'язання нинішнього конфлікту — це терпіння чути співрозмовника й увага до його слів. Адже саме здатність слухати багато в чому визначає можливість приймати рішення у взаємних інтересах. А з останнім, на жаль, у нас віддавна великі складнощі.

Багато людей у Росії, котрі проголосили себе експертами з питань України, не мають ані найменшого уявлення, що ж це за країна така. Вони свято вірять у змови й переконують інших у своїй правоті. Вони читають лише пресу, яка співзвучна їхнім думкам. Вони самовпевнені й, за великим рахунком, відверто дурні. Все це не було б проблемою, якби їхні божевільні висновки не лягали в основу прийняття державних рішень.

Очевидно, що нинішня криза — це саме криза довіри і взаєморозуміння. Шановний Євгене Максимовичу! Наші держави володіють дуже багатим досвідом вирішення надзвичайно жорстоких конфліктів. Наші країни мають усі необхідні важелі для успішного виходу з цієї ситуації. Я переконаний, що ми разом здатні зупинити наростаюче божевілля й врятувати життя та здоров'я наших співгромадян.

Потрібна певна сміливість, аби виступити проти течії й заявити свою позицію. У кожного вона своя, але спільним знаменником була й залишається повага до принципів, уперше сформульованих у Заключному акті Народи з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. Саме цей документ може і повинен стати основою для досягнення взаємоприйнятних рішень. Україна дотримувалась і буде дотримуватися норм міжнародного права, і відповідного ставлення вона очікує й від інших держав. Передусім — від Росії.

Повторюся. Ми з вами — старійшини стратегічних спільнот наших країн. Місія стратегії — знайти найефективніший шлях досягнення мети в умовах ресурсних обмежень. Упевнений, що сьогодні це шлях мирний, шлях широкого компромісу.

Вирішити можна все, навіть найбільш невіршувану проблему. Головне — хотіти цього. Нам потрібне взаєморозуміння, а отже, — потрібні переговори. Давайте нарешті не ховатися за фігові листки минулого. Сьогодні відбувається тут і тепер. І відповіді на його виклики — наше святе завдання. Знайти такий вихід, за який би нам не було соромно решту життя.

Сподіваюся на ваше розуміння і чекаю відповіді. Академік Володимир ГОРБУЛІН»

Є. Примаков

для русского дела, русской истории и русского народа тенденции?

Уверен, в «украинском синдроме» (так его называют) проявляется «кашеева тайна» всей провальной и безнадежной национальной политики постсоветской России и главный секрет ее болезненности и несостоятельности.

Если страшно, не хочется, неприятно открыто признать историческое бытие многомиллионного украинского народа и необходимость его защиты Россией, найти с ним историческое взаимопонимание, то что тогда ждать от политики по отношению к народам меньшим по численности и по человеческому потенциалу? Лгать о «никогда не существовавших на территории Российской империи межнациональных и межконфессиональных конфликтах»? И делать вид, что польско-католический, еврейско-иудейский, тюрко-кавказско-мусульманский, русско-казачье-староверческий (и так далее) «вопросы», разрешавшиеся империей кровавыми войнами, погромами, сегрегацией, депортациями, конечно, никогда не существовали. Прививать русскому народу черты, которые не только никогда не были ему свойственны, но и казались всегда ему отвратительными — презрение и высокомерие по отношению к другим народам, страх перед ними, желание отгородиться от них стеной гетто?

Украинцы — самый близкий русским по духу, по культуре, по языку, по ментальности на земле народ. Собственно, русские как этнос сформировались из смешения славян с угро-финнами в рамках единой огромной державы на востоке Европы. Отрезав русских от славян Украины (наибольшее количество межнациональных браков в СССР было именно русско-украинских), выморив и уничтожив угро-финский по корням русский Север и Нечерноземье, во что враги превратят русский народ? И что планируют по-разному в будущем под именем «русские»? Кто или что собирается заменить реальных русских на этих нефте-газовых пространствах?

От имени русского православного народа и в его защиту говорят странные фрики, порой выглядящие карикатурами на людей. Теперь еще в официальном политическом языке появился и мутный термин «русскоязыч-

ся одной из главных угроз историческому бытию русского народа.

Это переводит реальную трагическую социально-политическую проблематику его развития в виртуальный мир национальных конфликтов. Теперь еще и с «украинским национализмом». Это отрезает русских от всегда подпитывавших их культурное, экономическое и политическое развитие человеческих контактов с народами Евразии.

Новый русский национализм создан для окончательной передачи судьбы русского народа в руки олигархической бюрократии и международных финансовых спекулянтов. Тема «спасения русских от украинцев», противопоставление двух народов, выделение «русской судьбы» в отдельную историческую повестку от судьбы украинской — только страшный и большой шаг на пути реализации этого проекта. Самое смешное, что украинский национализм киевского разлива со всем его бредом о русских и о России — зеркальная конструкция всего того, что я описал выше. Русские в его кривом зеркале вечно пьяные азиаты, с мрачной решимостью стремящиеся к порабощению всех окрестных народов (особенно украинцев). Не они ли и те же заказчики этих виртуальных национализмов?

Сравнить два самых больших в Восточной Европе и самых близких друг другу христианских народов (русский и украинский) между собой, проложить между ними непреодолимую борозду ненависти. Разделить и упорядочить по отдельности. Я провел последние несколько дней в Крыму. Оттуда вся эта официальная историческая забота о защите русских на Украине выглядит не просто странно — она выглядит чудовищно. Русские и украинцы в Крыму — это один народ, который здесь называют «славяне», свободно говорящий то на русском, то на украинском. Славяне — потому, что другой относительно большой народ здесь — крымские татары, которые пребывают в страшной тревоге. Славян в Крыму примерно два миллиона, татар — триста тысяч. Большая часть этого прекрасного и трудолюбивого народа, лишённого Сталиным не только Родины, но даже имени, — простые крестьяне, не искишенные в тонкостях геополитики. Они никогда за

политики. Они никогда за

скоро российские солдаты начнут туда загонять людей. А из российских телеканалов льется потоком ложь о ваххабизме и терроризме крымскотатарского народа, о его желании «резать русских». А каждое российское слово в Крыму слышится и примечается.

Чтобы воспрепятствовать этому опасному идиотизму, в Симферополе, Феодосии, Судаке и других местах русские, украинские и татарские ребята организовали Координационный центр народных дружин для того, чтобы предотвращать провокации и успокаивать людей. Но в татарских селах старики думают так: «Если Москва лжет про нас, значит, нас хотят опять объявить врагами и предателями и сослать в Сибирь, отобрать наши дома». И никто не говорит им от имени Москвы, что это не так. Да, ладно, кто они такие? На что они влияют? — отмахнутся в Москве. Мы тут русский мир собираем! Я отвечу им — русский мир, противопоставляя русских коренным народам Евразии, не соберешь. А вот русское гетто по израильскому лекалу построишь.

Сегодня русский мир собирает тот, кто ищет взаимоотношений и договоренностей с соседними народами. Сегодня русский мир собирает тот, кто делает все, чтобы не допустить вражды и войны между русскими и украинцами, замешанной на национальной основе. Тот, чью душу радуют слова: «Душу, тело мы положим за нашу свободу, и покажем, что мы, братья, козацкого рода». И тот, кто не забывает горькие слова Константина Леонтьева: «Мы прожили много, сотворили духом мало и стоим у какого-то страшного предела...». Украинские события и есть этот предел.

Максим ШЕВЧЕНКО, журналист, ведущий Первого канала России, президент Центра стратегических исследований религий и политики современного мира <http://www.telekritika.ua>

НЕЗДАРИ,

АБО ЯК ЗА ДВА ТИЖНІ ВТРАТИТИ КРИМ

Що таке красномовні нездари, ми мали можливість переконаватися протягом тримісячного стояння на Майдані. Здавалося б, після такого досвіду їх на гарматний постріл не можна було допускати до керівництва державою, особливо в такий складний період. Тим не менш, загадковим способом на ключових державних постах опинилися, спортивними термінами мовлячи, дворова команда, яка, свято вірячи в те, що «Захід нам допоможе», найбільшу ставку робить саме на дипломатичну Європу та Сполучених Штатів. Утвердившись як професійні опозиціонери, десятиліттями плентаючись у хвості влади, звикнувши до цієї своєї ролі, вони ледь не зрадили Майдан, підписавши угоду зі вже заплямованим кров'ю Януковичем про перевибори президента 21 грудня, тим самим легітимізуючи його злочини, визнаючи його право знову балотуватися на цей пост. Лише безкомпромісна позиція не надто відомого до того лідера Майдану, ді якої наші герої спершу тривалий час таврували як провокативні, його рішучість та дівість врятували справу.

Найбільша проблема новоявлених очільників держави полягала в тому, що жодна команда не мала вже сформованого тіньового уряду. Причини того цілком зрозумілі і багато в чому витікають зі сказаного вище. Цілком природно, що у сформованого нашвидкуруч уряду ще більше проявилася ота «дворовість».

За нормальних обставин то було б не так очевидно. Спливло б чимало води, доки народ розтямав би, що й нові королі, м'яко кажучи, не надто обтяжені одягом. Але ми отримали кризу. Отут би знадобився вже готовий уряд, міністри якого, як розігрітий двигун, з ходу бралися б до справ. Призначення відбулися, щоправда, без традиційних для українського політикуму спікеріад та міністерик. От лишень якісний бік нової влади викликає багато запитань.

Так, шойно призначені очільники СБУ та МВС, на мою думку, не сприйняли з усією серйозністю кримський путч. Збройне захоплення ВР, Ради міністрів Криму не отримало належного реагування з їхнього боку. Їхня поїздка до Криму з метою урегулювати те «непорозуміння» особисто була від самого початку приречена на невдачу і засвідчила лише те, що вони не проаналізували ситуацію, що склалася. Ситуація ж була вже на той момент настільки серйозною, що лише блискавичні дії нової влади могли попередити її суїцидальне розкручування. Аби зрозуміти про що йдеться, візьмемо лише два аспекти. Не найважливіші. Суб'єктивні. Поставмо себе на місце ВВешників чи «беркутівців», яким весь час втовкмачували, що вони відстоюють законність і справедливість (пустістю навіть, що були й такі, які свято вірили в те). Аж раптом той, хто був символом влади, непоручності її основ, втікає, кинувши їх напризволяще. Не знаю, наскільки обгрунтованим було рішення випустити тих «беркутівців» з Києва. На сторінці

свого Фейсбуку пан Гриценко повідомляв, що супроводив їх ще з одним депутатом ВР до Умані, аби уникнути конфронтації з постами Самооборони. Як на мене, то було неоднозначне рішення. Все ж на той час я бачив те як позитив, як спробу уникнення непотрібних жертв з обох боків. Але ж з тим «Беркутом», треба було працювати. Негайно, невідкладно. Повернувшись в регіони, де влада і частина населення були інфіковані вірусом антимайдану, перестрашені усвідомленням відповідальності за ті злочини, в які їх було втягнуто, що їм лишалося робити? Готувати допрівські кошачки? А ті тисячі, кого за гроші звозили ешелонами до Києва, хто відловлював студентів, викрадав активістів, громив магазини, кафе, нищив автомобілі — чи не мали вони страху за вчинене? Відповідь риторична. Тут би новій владі і розставити все на свої місця — чітко й недвозначно запевнити, що покарання будуть застосовані лише законним шляхом і виключно до тих, чия вина буде доведена в судовому порядку. Впевнений, що такі заяви, широко розповсюджені засобами масової інформації, значно зменшили б рівень тих страхів, знизили б напругу в цілому.

Замість того, постановами про розформування підрозділів «Беркуту», фактично оголошенням їх поза законом, відкриттям прокуратурою кримінальних проваджень, скасуванням і справді антиукраїнського мовного закону можливість мирного урегулювання було бездарно втрачено. Владі сердечно хотілося не втратити довіру розколотого протистоянням Майдану, який саме оплакував свої жертви, вона хотіла продемонструвати свою силу. Але чи оволоділа вона на той момент ситуацією в країні? Чи замінила кадри Януковича на місцях на тих, хто міг проводити їхню волю, їхню політику? В черговий раз вола було поставлено попереду конячки. Чи ж дивно, що та засмикана тварина замість того, аби сумирно потягнути того возика, заходилася хвицатись?

Було б дивно, якби «старший брат», який протягом усього періоду незалежності доклав стільки зусиль, аби повернути Україну в лоно Російської імперії, не скористався тими відвертими ляпами наших нездар, аби кардинально розвернути хаотичний розвиток подій на свою користь. Впевнений, що ролі аналітики, стратеги детально прораховували можливі варіанти розвитку подій дії нової влади могли попередити її суїцидальне розкручування. Аби зрозуміти про що йдеться, візьмемо лише два аспекти. Не найважливіші. Суб'єктивні. Поставмо себе на місце ВВешників чи «беркутівців», яким весь час втовкмачували, що вони відстоюють законність і справедливість (пустістю навіть, що були й такі, які свято вірили в те). Аж раптом той, хто був символом влади, непоручності її основ, втікає, кинувши їх напризволяще. Не знаю, наскільки обгрунтованим було рішення випустити тих «беркутівців» з Києва. На сторінці

благодушні наряди міліції в очепленні тих будівель, підозрілі переміщення бронетехніки ЧФ РФ у безпосередній близькості від Сімферополя — яких ще в біса сигналів, які б свідчили про те, що відбувається принаймні державний переворот, потребував Київ? А якщо розуміння того, ким були ті невідомі, такі було, то чому ж тоді замість нікчемної, від самого початку приреченої на провал спроби поїздки очільників МВС та СБУ до Криму, не було задіяно спецпідрозділи, які за своїм призначенням саме й створені для попередження та нейтралізації подібних загроз? Чому від самого початку, негайно, в перші ж години, як те стало відомо, не були задіяні військові підрозділи ЗС Украї-

Sudetenland 1938
Crimea 2014
"Legitimate interests"

ни? Не було впевненості в їхній вірності присязі? Лише нікчеми, які не відають, що таке присяга, могли мислити так. Ось тепер маємо певні докази тієї вірності, та чи не запізно? «Зелені чоловічки» заповнили півострів. Хтось каже про вісімнадцять, хтось про більш ніж тридцять тисяч. Новий «прем'єр» автономії, обраний, очевидно, тими «невідомими озброєними» людьми, бо ж крім них та кількох своїх депутатів до ВР не допустили навіть представників преси, вже формують армію «кримського народу». Щоправда, то вже більше як декорація, бо джерело сили, впевненості нової влади зовсім в іншому.

Я не буду торкатися в цій статті позиції Російської Федерації, її президента, відповідності того, що чинять наші сусіди (і брати, як вони люблять те підкреслювати) в сенсі моралі, права та міжнародних угод. На сьогодні це ворог, що топче мою землю. Мої претензії до київської влади, яка по наших спинах забралася у високі кабінети. Чи адекватні їхні дії викликам, які постають сьогодні перед Краєм, тій небезпеці, яка йому, а отже, й нам з вами, загрожує? Як я бачу — ні. Ми знову є свідками тактики, вже знайомої нам по Майдану: «стояти і не провокувати», доки старшина домовляється на верхках. Ця тактика, беззаперечно, з одного боку, дозволяє не ризикувати людськими життями, а з іншого, — виводить старшину в рятівники нації. Забудьмо на хвилину про ефективність тієї тактики на Майдані. Питання в іншому — чи

придатна вона у воєнний час. Озираючись — війська окупанта без жодного спротиву крокують по території. Продовжується мінування в районі Чонгара (а це вже Херсонщина), позавчора захопили прикордонний відділок у Чорноморському, вчора — військову частину в тому ж селищі, вчора ж колона з п'ятнадцяти вантажівок рушила до села Оленівка, що на місі Тарханкут. Сьогодні маємо повідомлення про те, що «зелені чоловічки» вже оволоділи ракетною частиною поблизу того села.

Нашим гарнізонам у Криму віддано наказ не застосовувати зброю. Тепер ту зброю майже повсюдно контролюють російські війська. В деяких гарнізонах наші воїки ще не допускають загарбників до ракетної зброї, оволодіння якою загрожує дуже серйозними наслідками. Уявіть собі, що українською ракетою буде збито цивільний чи військовий літак третьої сторони, що нею завдають удару по якомусь судно, військовому кораблю! Це значною мірою легітимізу-

абсолютно життєво необхідні Росії в цьому розкладі. Без них хоч якесь довше існування кримського режиму просто неможливе, оскільки без енергопостачання, без Дніпрові води, без сухопутного сполучення з Росією Крим «загнеться» дуже швидко. Крім того, Путіну потрібні промислові потужності цих регіонів. Миколаївський суднобудівний вже точно. Це наша імпотентна влада всі роки незалежності не знала, що з ним робити. Якщо ж і далі продовжувати лінію поведінки наших «героїв» у ВР, уряді, РНБО, які й на Майдані обзивали тих, хто робив якісь рішучі кроки, провокаторами і нині закликають стояти, самі сидячи в безпечних (поки що) місцях, то В. В. Путін, заохочений такою героїською поведінкою, безсумнівно, пройде всю країну наскрізь. Тоді залишиться хіба що реанімувати партизанського Сидора Артемовича...

Пан Гарань, з усією повагою до нього, теж помиляється. Путін вже робить кроки, про які я мовлю. Експерти наче сліпі. Крим лише плацдарм для подальшого наступу.

Що ж робити? Облишити переговори з Євросоюзом, США, НАТО і братися до зброї? Так, але переговори мають тривати. Більш того, їх треба вести ще енергійніше. Цілком зрозуміло, що прагматичний Захід жодним чином не бажає втягуватися у війну, тим більш з противником, який недвозначно розмажує ядерним кийком. Після тридцяти років відносної стабільності на білий світ знову виповз привид ядерної війни. Все ж Захід чудово розуміє необхідність поставити на місце новоявленого фюрера, який за прикладом свого попередника (Sudetenland 1938) так завзято взявся захищати нібито порушені права співвітчизників, що не зупиняється перед загарбанням території сусідньої країни. В світі усвідомлюють, що ігнорування подібних дій може не лише призвести до неконтрольованого розширення числа країн з ядерним статусом, а й до хаосу, який може виникнути через бажання й інших країн переглянути післявоєнні (Гельсінська домовленість) кордони. Заява Голови об'єднаних штабів Збройних Сил США про готовність надати в разі потреби в тому числі й військову допомогу Україні свідчить багато про що. А все ж того нічого не буде, якщо самі не застоїмо свого Краю.

Програно, втрачено, як в стратегічному, тактичному, матеріальному, моральному плані стільки, що потонути тепер легко й просто, а от вигребтись... Все ж, на мою думку, найперше варто було б поглянути, хто це довів нас зараз до такого сорому, аби негайно усунути їх (до крові не закликаю),

доки ті нездари не загубили всю справу. В Україні є досить талановитих генералів, офіцерів, які ще можуть витягнути цю кампанію. Друге. Негайно закрити кордон з Росією. Третє. Негайно весті війська в Крим. Почнеться війна? З ким — Росія й досі каже, що її флот на базі, інших військ вони тут не мають. Отже, тут лише невідомі і НЕЗАКОННІ збройні формування. Маємо не лише право — ОБОВ'ЯЗОК навести лад на своїй території. Відсиджування, очікування, що все якось розмокчеться, приїде добрий дядько Сем, агент 007, рудий Ганс з волохатими руками і повитягує нам каштани з жару, є нікчемними, як і ті, хто їх плекає. Необхідно докласти всіх зусиль до розблокування наших обложених гарнізонів. Чого варта країна, яка піддає гідність своїх воїків такому доволу випробування, приниженнями, відчуттям зраженості? Лише власна активна, безкомпромісна позиція та задіяння всіх дипломатичних важелів впливу може сподівити США та Велику Британію надати військову допомогу. Необхідно докласти всіх зусиль, аби притягнути на допомогу збройні сили НАТО. Не забувати про всебічну роботу з самою Росією. Вона має відчуті всі «вігоди» агресора. Справедливість на нашому боці, перемога буде за нами.

Не знаю, чи є у наших заклопотаних (жодної іронії) державців час проглянути новини з Криму. Я дуже хотів би, аби вони побачили сльози жінок, що стоять уздовж кримських доріг, тримаючи українські та кримськотатарські прапори, скандуючи «Крим — це Україна», татарських жінок, дівчат, діточок, які співають Гімн України, кричачи «Україно, не полишай нас!». Шкодую, що не бачили вони очей молодого капітана, начальника прикордонного відділу «Чорноморське», полковника з евапаторійського зенітно-ракетного полку. Гірко і соромно за українську (чи й справді українську?) владу від того видовища... Київська влада здала українців Криму, яких вона, зрештою, ніколи й не помічала, здала росіян, які разом з усією країною були з нами і в горі, і в radoшах всі ці роки, здала кримських татар — єдину титульну націю Криму, чи не найукраїнських громадян України тут. І якщо гріх за зраду свого народу великий, то наскільки ж більшим він має бути, коли зраджують народ іншої національності, який довірився тобі! Дуже гірко, що чомусь

затих безкомпромісний Майдан. Мовчить, мов у рота води набрав. Тиснить на владу, хлопці! Це наша країна. Не втраймо її!

Валентин БУТ
с. Міжводне
Чорноморського району АР Крим

ТИМ ЧАСОМ... Міністерство закордонних справ України передало російській стороні ноту у зв'язку з приходом на територію України кораблів Балтійського і Північного флоту Росії, які порушили режим перетину держкордону України, — повідомив директор департаменту інформаційної політики МЗС Євген Перебийніс. За його словами, Україна вимагає, щоб ці російські кораблі негайно залишили територіальні води України.

У МЗС зазначили, що такі дії російської сторони порушують низку двосторонніх українсько-російських угод, норми українського і міжнародного законодавства...

Міністр оборони України Ігор Тенюх закликає українців зберігати холодну голову і бути реалістами. Військові знають свою справу, а життя людей — понад усе. Про це міністр написав на своїй сторінці у Фейсбук. «Прошу всіх Вас зберігати холодну голову і бути реалістами! Протягом тривалого часу «попередники» систематично і цілеспрямовано знищували ресурси та обороноздатність Збройних Сил України, продавали майно, нехтували кадрами та фахівцями, деморалізували українського офіцера, проводили фактичне роззброєння військ», — написав І. Тенюх. Міністр оборони також пояснив: «Наша з вами мета — довгострокова перемога та досягнення цілей нашої з вами єдиної країни, а не короткострокова, спровокована ворогом бійня, навіть якщо і героїчна».

«Терпіння всім, виваженості і ще раз прошу бути реалістами! Військові знають свою справу! Життя людей — понад усе!!!» — закликав міністр оборони.

Цей репортаж з київського Майдану нашої читачки й активної дописувачки з Львівщини пані Віри Олеш лежав у редакційному портфелі ще з грудня минулого року. Не встигли опублікувати його відразу, а потім почалися такі події, що не до радісних було репортажів... Хтось може, скаже, що й нині такі вихори і загрози над нами витають, що не до приємних спогадів. Але нам здалося, що той оптимістичний дух, той настрій Майдану, та його інтернаціональна єднаюча всеукраїнськість нам не будуть зайві й сьогодні, коли Майданом має стати вся Україна, щоб мобілізуватися, згуртуватися, організуватися і вистояти, як вистояв свого часу і досі стоїть Майдан!

ВІСТІ З МАЙДАНУ

ТА ДЕЩО З ЖИТТЯ ПОЛЬОВОЇ КУХНІ № 15X

Коли потрапляєш в атмосферу Майдану, розумієш, як важливо триматися дружно, не відступати, не падати духом. Розумієш, що дороги назад нема, і що ми вже не будемо вчорашні, як би не повернулось колесо історії...

Майдан — це вся Україна! Люди з міст і сіл усіх регіонів нашої держави тримаються вже більше місяця, щоб вибороти свої законні права на гідне життя. Хто день чи два, хто тиждень, а хто і від початку протесту стоїть на головній площі держави. Люди Майдану — незвичайні люди! Вони змінюють одне одного на варті, допомагають вистояти і вижити, і не втратити ні духовної, ні фізичної сили.

Це — дуже важко: більшу частину доби на ногах, бо Майдан — не спить і не розходить. Майдан стоїть! Майдан живе! Майдан творить нову історію України!

У всій цій політично-громадсько-творчій атмосфері боротьби є сторінка польової кухні. Місце гаряче й активне, невід'ємне від життя майданівців. Пунктів харчування на Майдані є чимало. Там працюють сотні добровольців, цілодобово забезпечуючи митингувальників чаєм, кавою-канапками-гарячими стравами. Мені пощастило дві доби з одноденними перервами на сон допомагати активістам польової кухні № 15X, що знаходиться в розі будинку Профспілок, вулиця Хрещатик, 18. Проти людей, з якими довелося попрацювати і поспілкуватися, маю честь, хоч коротко, але розповісти загалом, бо кожен з них — цікава особистість! Звичайно, це буде крапля в океані, бо скільки їх, вартих уваги, перейшло через цю кухню чи інші пункти харчування, але це — моя маленька данина кожному добровольцю на Майдані.

На кухні є своя ялиночка, біля якої всі фотографувались. Добровольцями — і мені в тому числі — дають рукавиці, маску і плащ — така собі уніформа.

Отже, як змогла я вияснити в гарячому процесі роботи кухні, між приготуванням-подаванням-прибиранням, саме ця — № 15X запрошувала з ініціативи львів'ян, які ще в перші майданні дні привезли в Київ польову машину. Цей агрегат треба бачити! Величезна кухня на колесах, спеціальної конструкції, з нішами-баками, які герметично закупорюються з вмістом тієї страви, продукти на яку заклав шеф-кухар. Дим відкритого вогню з пічки вудить все навколо, а висока температура жарин доводить страву до готовності. Зараз таких машин — дві, бо кияни до львівської доставили свою, і вони працюють на повну силу, забезпечуючи майданівців смачними гарячими стравами — вдень і вночі! Не знаю поіменно, хто саме запустив цю кухню, але переконана, що то небайдужі і мудрі люди, які знають, як важливо нагодувати людей гарячими стравами в такий екстремальний період.

Про початок роботи цієї польової кухні мені коротко розповіла пані Оксана — мо-

лода, симпатична, енергійна киянка, яка не хотіла назвати свого прізвища. Сказала тільки, що є співвласницею мережі ресторанів у Києві і що на Майдані з перших днів. Вміло керуючи процесом, пані Оксана піклується про доставку продуктів, про вчасне прибирання, про калорійність їжі, про..., про..., про...! І разом з усіма виконує будь-яку роботу, потрібну на даний момент.

Ще один киянин, який вдень працює, а на ніч приходить на кухню і є тут нічним інструктором, це — Роман, який також прізвище не назвав. Хлопець дуже серйозний і відповідальний. Чесно кажучи, ночі не чекав, приходив зразу, як звільнявся після роботи. Все робив, що вимагала ситуація. До речі, має дві спеціальності: кухаря і звукорежисера.

...Ранок 22 грудня. Минула найдовша ніч. Це так символічно! Вночі теж годували народ. Спала від 3-ої до 4-ої години у Будинку Профспілок. Але втоми не відчував. На душі легко. Свята неділенька. Година 10. Сонечко світить! Майдан вирує! Стою на видачі гречаної каші: смачної — не передати! Люди нескінченно чергою, спокійно, ввічливо підходять до столу, беруть свою порцію, дякують. Разом з мною — такі ж волонтери, як і я. Коли вже закінчили видачу, до мене підходить молодий чоловік з величезним туристичним наплічком. Питає, кому відати продукти, одноразовий посуд, ліки. Коли все віддав, прийшов допомагати. І так добу працював. Це — Денис Беспалов, програміст з Вінниці. Приїжджає на вихідні підтримати Майдан. Вже вдруге працює на кухні. Каже, що не з політичних мотивів, а із солідарності з ідеями майданівської громади.

Із 30 листопада на Майдані молодий харків'янин Іван Деев (22 роки). Сам будівельник, зараз працює в Києві. Вдень — на основній роботі, на ніч приходить сюди, щоб бути охоронцем на кухні. Тато Івана — болгарин, а мама — українка. Каже, що в генах має волелюбство, тому розділяє прагнення до незалежності і свободи.

З Харкова є ще один волонтер — Артем Дещук. Інженер-будівельник за фахом, Артем виконує всі потрібні на кухні підсобні роботи: охороняє, рубає дрова, носить воду, роздає канапки. Нічним охоронцем польо-

вої кухні № 15X є і молодий галичанин Петро Гудима (26 років). Він слідує за діяльністю кухні вже вісім ночей, а зголосився бути волонтером ще раніше. Петро — керівник групи нічних волонтерів. На Майдані вже три тижні. За спеціальністю — столяр, будівельник, паркетник. Каже, що буде на Майдані стільки, скільки треба. Вдома, у селі Крупсько на Львівщині, його чекають рідні та дівчина, з якою він одружився, коли все владнається...

Прийшов старший чоловік... Зголосився чистити картоплю. А її треба ж, ой, як багато! Я в цей час нарізаю моркву. Розговорились. Це — Григорій Качур, родом з Вінниччини, зараз мешкає в місті Гайвороні на Кіровоградщині. Коли працював на шахті. Питаю, де? Відповідь: «13 років комбайнером та ГРОЗ на 1-ій Червоноградській та на 6 ВМ Лісовій». Ось так!

У ніч з неділі на понеділок допомагали на кухні мама з донею з Вінниці: Марина і Оля Сорочинські. Пані Марина — приватний підприємець, а Оля — студентка Морської академії у Польщі. Бувають по кілька днів на Майдані, тоді — працювати і вчитися, а на вихідні — знову! Вірять, що все буде добре, що Україна піднялась перед світом і назад дороги просто нема.

Тендітна жіночка з Верховини, присілка Великий Присіп — Ганна Кішук — мати вісьмох дітей! Старшому — за 20, а найменшому — сім місяців! Домовилися з чоловіком по черзі їздити у Київ! Вже кілька днів на Майдані. Все обійшло, всюди була, на ніч прийшла помагати на кухню.

Львів'янка пані Наталя Барчишин прийшла помігти на кілька годин, а залишилась на цілу ніч! Ольга Васильєва з Нікополя Дніпропетровської області прийшла «відчутти Європу», бо каже, що для неї вже з Києва з'являється європейське відчуття! За фахом пані Оля — інженер-конструктор, дуже підтримує Євромайдан, все підтримує, що тут робиться, і вірить у перемогу. Навіть робота на кухні є для неї внеском у цю омріяну перемогу. Солідарна з колегами на кухні і волинянка Тетяна Толкаченко, яка приїхала з Луцька. Працює консультантом у веломагазині. Я впізнала в ній споріднену душу, коли побачила у

вухах сережки у вигляді велосипеда. Так і є! Тетяна — велотуристка. Крім цього, ще й психолог. Коли ми всі разом — пані Наталя зі Львова, пані Оля з Нікополя, пані Таня з Луцька і я — нарізали ковбаску і сир та робили сотні канапок, якими, здавалось, можна нагодувати півсвіту, ми говорили про все на світі, і час минав так скоро, що й не знати, де губився...

І знову надходив вечір, трохи пекли очі від попередніх безсонних ночей, трохи боліли руки від ножа і черпака, а в чоботи наче хто скла насипав, але ще так не хотілось залишати нових знайомих і поспішати на нічний потяг. Зі сцени лунали виступи: то промови, то пісні змінювались в ефірі. Все нові і нові люди підходили за харчами, а нові волонтери обслуговували їх. І тут маю сказати про головного кухаря цієї кухні, звичайно, таких називають коротко: шеф! Сергій Варцабюк — кухар-кондитер, професіонал з червоним дипломом. Народився в Коломиї. Зараз мешкає в Києві. Вчився у Полтавському технікумі міжнародних харчових технологій. Має 5-й розряд. На Майдані вже місяць. Спить мало, бо роботи багато. Трохи змучений, але жвавий і привітний. Готує з душею! Тому все смачно! Справляється легко з тими великими машинами, що димлять і тріщать, і сиплять жаром. Правда, каже, що часто буває на заробітках, де працює на будівництві, але кухню любить і знає... Має надію, що Майдан таки оправдає свій статус «євро»...

Минули три дні та дві ночі. Пора додому. А скільки ще неповторного подарував Майдан! Виступила перед мікрофоном зі своїм вітальним різдвяно-новорічним віршем. Передала у скарбничку Майдану кошти від соснівчанки Оксани Пелех. Зустріла червоноградських козаків на чолі з невтомним Анатолієм Трошкоком, познайомилася з кримчанами, які сказали, що стоять тут на Майдані до повної перемоги над діючим режимом, послухала виступ письменника Сергія Пантюка у КМДА, наговорилася з головою Полтавського відділку Союзу українців Оксаною Калинич та журналістом Сергієм Лашенком, поетесами Світлавою Ковальчук з Галичини та Валентиною Попелюшкою з Закарпаття, дала свою дощечку з надписом «Соснівка» у стіну єдності та перемоги, навчила пов'язувати українську хустку Оксану Степанівну Лисенчук з Тлумача... Який вражаюче позитивний цей Майдан! Наша молодь — чудова! Наші люди — прекрасні! На Майдані — вся Україна! Вся! І я приїду знову! Хто там виступає проти? Нерозумні... Час настав і його не відверне ніхто. Майдан перемаже!

Віра ОЛЕШ
Київ, Майдан — м. Соснівка, Львівщина

Готуємо!

Ганна Кішук, Марина та Оля Сорочинські

Шеф-кухар Сергій Варцабюк

Наталя Барчишин

Василь Овчарук із Сімферополя

Оксана Лисенчук з Тлумача

Григорій Качур

Володимир з Криму

Палав палац у Кончі-Заспі вночі у «царському селі», і вікна сяяли у засвіт, немов червоні ліхтарі, і пломеніла, наче факел, сосна під домом на вітрах, і наливались очі жахом в сусідніх панських теремах.

Їх наростло біля столиці, як біля пня ростуть гриби. Чи це єгипетські гробниці набудували тут раби?

Палац палав, металась тіні, пожежки вили, як вовки, сніги рожево мерехтіли, і гай темнів віддалеки.

А по Дніпру, як по дорозі, де по льоду, де по сніжку, простоволоса на морозі спішила жінка в козушку.

Спішила в Київ без оглядки, — що там позаду — все одно. В душі спалахували згадки, мов кадри давнього кіно.

...Ось із села вона дівчишкою іде в Обухів на базар, це від Трипілля наче близько, а плечі здавлює товар — картоплі клунок та цибулі, аби купити собі вбрання, бо в інституті вчитись буде, така охоча до знання.

...На курсі п'ятому і заміж за однокурсника пішла, не встиг він здати

свій екзамен — як тут чорнобильські діла — і загребли його у військо — на той проклятий саркофаг, і кілька місяців там рискав, по горло берів нахапав.

А згодом в них дитя з'явилося, і слава Богу! — з ним гаразд. Та в чоловіка впали сили, за кілька років він і згас.

...Ох, донечку ростила важко! Якраз розпався СРСР. Знайшла роботу горопашна аж тут у Кончі... А тепер

Дніпром втікає, наче шляхом, із дому, що згорає там, де червоні небо маком. «Отак і треба їм, чортам!»

...Була служницею в палаці, не розгиналась день при дні і світу Божого від праці не знала, наче у труні.

Жила в комірці для прислуги — хоча в рабину як життя? І зносила усі наруги, щоб в люди вивести дитя.

...А доня стала журналістом, відома вже, хоч молода, і муж її — з такого ж тіста. О, горе з ними! Ох, біда!..

Обох побили на Майдані, в лікарні бачила обох. Дурні правителі чи п'яні — хай стережуться — бачить Бог!

Вже в одного вона спалила нажитий здирствами палац,

а ще скарає Вища сила, бо саме він давав наказ дітей побити, мов скотину, посеред Києва вночі.

Вона все чула в ту годину, коли підносила харчі вовкам у генеральських шкурах, що в домі кубились всю ніч.

Господар, сам як ніч похмурий, дружину вже відправив пріч аж десь у Лондон, де квартира у них там є, і вчиться син.

...Ой, довго, довго

все терпіла —

Василь МАРСЮК

МАЙДАННИЦЯ

та вибивають клином клин!

Коли побачила з екрана, як знов бандити б'ють людей, собі сказала: «До Майдану!». І ось, ковзаючись, іде.

Пішла не просто так, без тямі — пішла весела, хоч і зла. Горілкою та коньяками усі дивани облила...

Взяла з собою тільки книжку одну-єдину — «Кобзаря». Повз охорону вийшла нишком і подалася до Дніпра.

І озирнулась мимоволі, спинилась жінка на льоду — позаду тільки зблиски кволі вже лоскотали темноту.

«Сосни, сосни одної жалко — так біля дому і згорить!» — прошепотіла жінка палко — «Нехай же Бог мені простить!»

А понад Києвом світало, благословлялося на світ. Дніпром навстріч

поземку гнало, і часом лунко лопавсь лід.

...О, Дніпре, Дніпре, скутий льодом і скутий греблями тепер, так схожий ти з моїм народом — хоч і в неволі, та не вмер!

Нуртують ще під льодом сили, джерела б'ють з глибин землі. Нас давні орди не змісили, не змісять вже і москалі.

Народ тепер попри морози, як повінь, Київ залива, і не лякають ні погрози, ні міліцейська вся братва.

Я, Дніпре, теж —

хай непомітно іздала, та в мене б'ється горде серце завбільшки, як моя земля!

...Мені відома Конча-Заспа — я жив колись неподалік і бачив, як велика язва

у скромній шапці і пальті, і славословити не стану усіх, що стрілись на путі.

Ми тут зійшлись,

бо де податись? Хоч вирушай у темний ліс! Тому й сокиру ту, ще з хати, я на Майдан таки приніс.

Нехай рубають хлопці дрова, щоб грітись чи зігріти чай! А банда прийде бити знову — нехай вже спробує, нехай!

...Всі знали жінку на Майдані, але не знали — хто така? Завжди виходила зарані з намету чиста і легка.

Завжди закутана по очі, як мусульманка у чадрі, вона трудилась дні і ночі — варила їсти... Хто в журі і хворий хто — давала раду і підбадьорювала так: «Ось проженем

Верховну Зраду — і підуть біди всі навспак!»

Вона зі стягом, як зі списом, ішла попереду усіх, коли орда в шоломах лізла на барикади — змерзлий сніг.

Але лица не відкривала, і тільки очі — як вогні, і штовханів було немало у не жіночій цій борні.

Хрещатик став для неї домом, де всі для неї, мов рідня. Я також став її знайомим, хоча приходив не щодня...

А нині знову на Майдані я все довкола обійшов, та карі очі полум'яні, вже не побачив я. Агов!..

Диміли бочки із дровами, лунав зі сцени скромний спів, а фею з чорними бровами я вже ні разу не зустрів.

Де зникла ця примарна жінка, чие ім'я ніхто не знав, а звали просто Українка, а я ще Волею прозвав?

Можливо, десь в другому місті скликає віча бойові?

А може, сищики іклісті її десь мучать у тюрмі?

У них кийки, щити, шоломи — ну, просто героїчна рать! Полки бездумних костоломів деля себе виросила знать.

Але я знаю, що не довго їм панувати серед нас, бо наша Воля разом з Богом уже відміряли їм час.

Спитніться, хто не знає меж! Поему я почав з пожежі, пізнавши змалку жах пожеж.

Хай краще горді очі жінки в поємі сяють під кінець, бо наші славні українки є роду нашого вінець!

3.01.2014 р.

м. Київ

ГЕРОЯМ НЕБЕСНОЇ СОТНІ СВРОМАЙДАНУ

І навіть важко уявити, Де б зараз мирний був Майдан, Якби не сотня знаменита Найбільш рішучих громадян. Вели нерівний бій до згину, Але у наступ всіх вєли! Чим небезпечніше країні, Тим радикальніш дїять слїд.

Так, обивателю незручно, Що скрізь вогонь, що скрізь дими... Якби не хлопці ті рішучі, Не оминати всім тюрми: Хапали винних і невинних: За грати кидали — у кліть. Чим небезпечніше країні, Тим радикальніш дїять слїд.

І штурм Майдану... Й море крові — В цїм весь злочинний той режим. І де тепер він — Янукович? І хунта, викохана ним? Забились десь — в якісь шпарини: Бач, підсовив як вертоліт! Чим небезпечніше країні, Тим радикальніш дїять слїд.

Але і п'ята є колона, Котра не спить, як і сусід: Формують самооборону — Все, що завгодно їде у хїд... Летить в Держдуму* Константинов**, Щоб здати Крим —

забрати в хохлаї!.. Чим небезпечніше країні, Тим радикальніш дїять слїд.

Гульк — флот Росїї вийшов в море. Вже мер — її громадянин***. І Севастополь — з триколомом. І БТР гасає ним... І добровольцїв в злу годину Шле ненажерливий сусїд. Чим небезпечніше країні, Тим радикальніш дїять слїд.

У Сїмферополї парламент Збирають. З Дону козаків Ведуть під стїни росїяни. І їдуть татари — напрямки Скандуїть: «Крим — це Україна!» Парламент де — схолонув слїд! Чим небезпечніше країні, Тим радикальніш дїять слїд.

І скаже всім Рефат Чубаров****, Щоб скрізь так дїяли в Криму: Майдан підтримали татари І всім завдячують йому. Як влячні мудрїй Україні, Що прихистила тут їх рїд. Чим небезпечніше країні, Тим радикальніш дїять слїд.

На жаль, розслабились... Зухвало В будівлі владні в нїч глуху Сто автоматників ввїрвались: Знов стяг Росїї — на даху. І ожило гніздо осине, Нових додавши людям бїд. Чим небезпечніше країні, Тим радикальніш дїять слїд.

Кого Росїя тут боронить? Яка загроза для кримчан? До українського кордону Уже винишувачі мчать! Невже ніхто їх не зупинить? Та ні — на нашїм боцї світ!

Чим небезпечніше країні, Тим радикальніш дїять слїд. Що б не було в сусїда в планах, А правда вища всіх сует. І ми завдячуєм Майдану: Незламні, доки він в нас є! Одне затямити повинні: Сю мудрїсть — досїд поколїнь: Чим небезпечніше країні, Тим радикальніш дїять слїд.

Бо навіть важко уявити, Де б ми були і наш Майдан, Якби не сотня знаменита Найбільш рішучих громадян. Вам, патріоти Батьківщини, Навіки слава і уклїн За те, що, вірні Україні, Всім довели, як дїять слїд!

Іван ЛЕВЧЕНКО
28 лютого 2014 року

* Державна Дума — законодавчий орган Росїйської Федерації; ** Володимир Константинов — спікер кримського парламенту; *** Олексїй Чалїй — громадянин Росїйської Федерації, підприємець, власник групи «Таврида Електрик», проголошений на вїче мером міста Севастополя;

**** Рефат Чубаров — лїдер Меджлису кримськотатарського народу та фракції Курултай-Рух.

(Прїмїтки автора)

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

НЕ БУДЕ ВКРАЇНА РАБОЮ!

Слава Ісусу Христу, дорога та шановна редакціє «Кримської світлиці»!

Боже великий єдиний Нам Україну храни, Волі і світла промінням Ти її осїни...

Я почала свого листа з цього прекрасного вірша-пісні, яку ми співаємо кожного разу після закінчення церковної служби в храмі Успїння Пресвятої Богородиці.

Почуття радості і натхнення охопило за нашу Україну, коли пройшло зібрання нової Верховної Ради і призначення нового уряду. Коли по «5 каналу» передали, що наш колишній гарант утік, а з ним втекли запроданці (Пшонка, Ключев та інші) і сховались в Росїї (бо вони з Путїним писали цей сценарїй). Сид і сором за таких правителїв, які казали що їх вибрав народ, а вони його здали. Ганьба, ганьба... А коли по-

казали їхні маєтки, то страх Божий, скїльки добра, золота, що вистачило б народу України бюджету на декілька років! І як не соромно прокурору Пшонці ще й ікони тримати, який він святий, коли невинних людей в тюрми сажав?

Колїшній гарант каже, що бандити-бандерївцї захопили владу. То треба було давно так зробити, бо немає сили те все бачити і терпіти. Він так безцеремонно говорить про свій народ, який нїби ж його колись обрав, і сам собі не хоче признатися, що на Майдані були люди не тільки із західних областей, а з усієї України. Вся Україна проти його режиму повстала!

Та найбільше мене тривожить це нахабне вторгнення росїйських вїйськ на територїю Криму, а особливо в Севастополь. Путїн каже, що захищає кримчан і росїян в

Україні від бандерївцїв. Недалекий він президент. Проїшов час СРСР, і не буде вже Москва командувати Україною... Він хоче крові, бо Росїя здавна звикла воювати й захоплювати чужі землі і народи. Та ми не дозволимо їм того, що вони робили в Чечні, Абхазїї, Осетїї, Афганїстані. Досить людської крові! Ми хочемо мирно жити і працювати на нашїй рїдній українській землі.

Закінчити свого листа хочу словами, які мені написала рїдна сестра з Рогатина з книги «Розсипані перли»:

Треба мати лиш завжди Серце любляче в життї. Не пустиь й на крок бїди, Україну берегти!

А від себе, перефразувавши відомого українського поета Бажана, додаю:

«Нїколи, нїколи Не буде Вкраїна Рабою московських катїв!» Слава Україні!

З повагою, Марїя ГУКОВА м. Севастополь

Здравствуйте! Недавно я написав стихотворення по поводу последних событий в Украине. Хочу предложить его вашему вниманию.

Вы — молодцы! Майдан — это пример мужества и свободолюбия для людей всей планеты. Он уже вошел в современную мировую историю. Те, кто еще не зомбирован кремлевской пропагандой в России, завидуют украинцам. Всего вам наилучшего! Стойкости и крепости духа!

УКРАЇНСЬКИЙ МАЙДАН

Восстали гордые славяне «Державних хлопцїв» супротив. Следит за схваткой на Майдане Весь мир, дыханье затаив. Дубинками бессилен «Беркут» К свободе рвенье подавить. «Нема у промоскальцїв шансїв», Когда здесь тысячи в строю. «Потомки доблесных повстанцїв» Не осрамили честь свою.

«Шлях вільний» свят для українца. Ему «брат старший» — не указ. Сама история творится Сегодня на глазах у нас. «Слава Украине! Героям слава на века!»

«Досягнення ОУН» не меркнут Назло «бажанням» Вов и Вить. Дубинками бессилен «Беркут» К свободе рвенье подавить. «Нема у промоскальцїв шансїв», Когда здесь тысячи в строю. «Потомки доблесных повстанцїв» Не осрамили честь свою. «Шлях вільний» свят для українца. Ему «брат старший» — не указ. Сама история творится Сегодня на глазах у нас. «Слава Украине! Героям слава на века!» С уважением, Александр БЫШЕВ Россия, Орловская область, пос. Кромы

УКРАЇНА В СМЕРТЕЛЬНІЙ НЕБЕЗПЕЦІ!

Відозва Київської організації Національної спілки письменників України до співвітчизників

Київська організація Національної спілки письменників України звертається до співвітчизників: **УКРАЇНА В СМЕРТЕЛЬНІЙ НЕБЕЗПЕЦІ!**

Російські війська окупували Крим і загарили частину Херсонської області. Це фактично оголошено (поки що) війна Україні з боку путінської Росії. Масовий мілітаристський психоз у Росії, вміло зрежисований геббельсівськими ЗМІ цієї держави, фактично призвів до того, що в очах більшості росіян Україна постала як ворожа держава, в якій нібито утискаються росіяни і російськомовні. Ми всі чудово розуміємо, що це цинічна брехня, але вона використовується як привід для агресії.

Разом з тим, смертельно небезпечна бацила сепаратизму розповсюджується в південно-східних регіонах України. П'ята колона за сприяння путінських провокаторів влаштовує погроми і безчинство в Донецьку, Луганську, готуючи сепаратистський ґрунт для окупації і анексії.

Чому цей жахливий сон став дійсністю? Чому ми допустили це? Безперечно, Україна закономірно пожинає плоди продажності, бездарності, безхребетності української влади. Події, які сьогодні відбуваються і які стануть жорстоким уроком для всіх нас, — це наслідки політичної сліпоті, безмежної жадібності, угодовства, безкарності, торгашества, злочинного ігнорування інтересів українського народу з боку представників влади впродовж усіх років незалежності України.

Державу, в якій національні герої таврувалися як зрадники, а злодії, зрадники і політичні пігмеї називалися елітою, рано чи пізно чекав крах. Ціною неймовірних зусиль, ціною крові і смертей своїх кращих синів Україна зупинилась на краю прірви. Але одужання України, яке почалося з Майдану, — загроза для путінської Росії, котра марить імперськими химерами, і суверенна, європейська Україна для неї — як кістка в

горлі. Окупація Криму — ніж у спину «братському народу» з боку путінської Росії, яка скористалася сприятливим моментом фактичного безвладдя і безладу в Українській державі. Кінцевих намірів Путіна ми не знаємо, але, якщо агресора не зупинити, він може знищити Українську державу.

У цей винятково тривожний для України час столичні письменники звертаються до представників влади, до патріотів, до всіх небайдужих громадян нашої країни! Ми не хочемо, ми відмовляємося вірити, що може статися неоправдане, але — мусимо бути готовими до захисту своєї Батьківщини від агресії.

Ми звертаємося до всіх співвітчизників із закликом підтримати вимогу до в. о. президента України, Верховного головнокомандувача Збройних Сил держави: в цей тривожний час привселюдно засвідчити свою позицію як державного лідера, давши українському суспільству чіткий сигнал про те, що, відповідно до Конституції, держава всіма можливими засобами, включаючи військові, буде твердо відстоювати свою суверенність і непорушність кордонів.

Ми звертаємося до вищого законодавчого органу держави — Верховної Ради: не мовчіть! Скажіть своє тверде і одностайне слово про недопустимість агресії і готовність протистояти окупації української землі!

Безпорадність вищого українського керівництва у час, коли необхідно оперативно і грамотно, без права на помилку, приймати рішення — смертельно небезпечно!

Народ і армія повинні почути чіткий голос вищого керівництва держави.

Ми чекаємо, поки ще не пізно, активних дій, спрямованих на захист законності і правопорядку, від силових органів, внутрішніх військ, СБУ, прокуратури, судів.

Ми захоплюємося мужністю і винятковою

витримкою українських військовиків у Криму, але ми вважаємо, що солдати і офіцери потребують підтримки, мудрих і рішучих розпоряджень і наказів з боку вищого керівництва держави.

Винятково важлива роль сьогодні належить засобам масової інформації. У цей тривожний час всі українські ЗМІ мають проявити свою високу громадянську свідомість і максимально інформувати населення про становище в Криму і в інших регіонах України, де існує загроза для Української державності. В жодному разі не сіяти паніки і не збурювати людей оприлюдненням провокативних матеріалів.

Сподівання на військову допомогу Заходу є даремними: ніхто не приїде захищати українські землі від загарики, якщо цього не робитимуть самі українці. Захід може сприяти нам лише фінансовими санкціями, спрямованими проти Путіна і його оточення, дипломатичним тиском і технологіями, але захищати українську землю мусимо самі.

Столичні письменники звертаються до лідерів провідних політичних партій, громадсько-політичних організацій, творчих спілок, українських церков: не мовчіть! Використуйте всі свої можливості, весь свій вплив! Гуртуйте всіх громадян нашої держави! Борімося за Україну! Борімося за мирне і суверенне майбутнє наших дітей і внуків! Всіма можливими — поки що мирними — засобами!

Письменники Києва звертаються до своїх колег з усіх регіонів України: підтримайте наш заклик! Підтримайте віру і надію в тих наших співвітчизників, хто потребує підтримки, щоб вони в цей драматичний час ставали плече до плеча! Кожне ваше слово для захисту рідної землі є сьогодні винятково важливим!

Не бійтеся! Ми — на рідній землі! Наша сила — в єдності і вірі в перемогу!

3 нами — Бог!

Від імені Київської організації Національної спілки письменників України голова КО НСПУ Михайло СИДОРЖЕВСЬКИЙ

ЗАЯВА

ПИСЬМЕННИКІВ КРИМУ

Дорогі кримчани! Зараз, коли найменший необдуманий крок може порушити крихку міжнародну згоду на півострові, кримські письменники, члени КРО НСПУ, висловлюють стурбованість і звертаються до всіх жителів Криму незалежно від національної приналежності і віросповідання із закликом: «Зробимо разом усе можливе для збереження миру і спокою у нашому благодатному краї!».

Наша організація складається з професійних літераторів, котрі пишуть російською, українською, кримськотатарською та вірменською мовами. Між нами склалася взаєморозуміння і толерантні дружні стосунки. Всі питання життєдіяльності нашої Спілки вирішуються із урахуванням думок усіх письменників.

Ми бачимо гуманістичне завдання у згуртованості суспільства в ім'я миру і спокою. Загальнолюдські цінності — це те, що об'єднує усіх. Ми проти війни, проти збройних зіткнень, проти конфронтації та міжнародних протистоянь. Разом з народом Криму ми зробимо все можливе, щоб голос розуму і толерантності заглушив будь-які прояви ксенофобії та антигуманізму.

Разом — ми сила! Разом ми подолаємо всі труднощі!

Президія КРО НСПУ

ОБРАЩЕНИЕ

крымских украинорычных писателей к Верховной Раде Украины, жителям Крыма всех национальностей и вероисповеданий

Обратиться к вам нас вынудила тревога за будущее Крыма и всех его жителей. Все мы оказались на краю пропасти.

Мы с большим беспокойством восприняли решение Верховного Совета автономии о проведении референдума о воссоединении с Россией. Оно принято с нарушением процедуры, в режиме секретности, без обсуждения, присутствия представителей общественных организаций, прессы и самое страшное — чуть ли не под дулами автоматов иностранных солдат. Это грубейшее нарушение прав всех граждан не только Крыма, но и Украины. Такое решение мы считаем откровенным самоуправством и авантюризмом с непредсказуемым финалом.

Мы заявляем, что Крым — территория Украины. Нет! — провокационному нелегитимному референдуму. Просим кримчан его бойкотировать, дабы уберечь мир и спокойствие на полуострове.

Мы требуем от парламента Украины распустить Верховную Раду Крыма как источник сепаратизма, ее незаконные решения упразднить, а виновных в эскалации напряженности привлечь к ответу согласно законам Украины.

Мы требуем от президента Российской Федерации немедленно вывести войска из Крыма вместе с так называемой «самообороной». Они нас не защищают, а унижают, мешают нормально жить и трудиться.

Чтобы избежать военного противостояния в Крыму и Украине, мы обращаемся к мировому сообществу — ООН, ОБСЕ, Совету Европы, к парламентариям и главам правительств ЕС с просьбой помочь нашей стране в решении проблем сохранения территориальной целостности и суверенитета. От этого зависит благополучие и других стран Европы. От стран-гарантов нашей территориальной целостности требуем не только сочувствия и добрых слов, но и конкретных миротворческих действий.

Отдельно обращаемся к российскому народу, который по-прежнему называем братским: не позвольте своим правителям уничтожить молодые побеги демократии, которые начали прорастать на украинской земле. Наша свобода — это и ваша свобода.

Долой сепаратизм! Нет — российской агрессии в Крыму и в Украине! Сохраним мир для себя и потомков! Слава Украине!

Україномовні письменники КРО НСПУ

НА СКРИЖАЛЯХ ТВОРЧОСТІ

ДО 75-РІЧЧЯ

ФЕДОРА СТЕПАНОВА

ВІРАЖІ ДУХУ

Федору Степанову

В гурт єдиний дух і воля Нації
Нас з тобою кликали давно,
І допомогли нам об'єднатися
Нашою метою ув єдно.
Стрілись ми й відкрилася дорога
Схожим долям нашим у світі,
Щоб в надбанки нашої епохи
Разом з Україною йти.
Щоб не темний сум

замість «бравісімо»,

Й не гірка жура замість «Ура!»,
Й шоби не ховать своє написане,
Як жахна насунеться пора.
Хай же, друже, шире твоє слово
З гідністю озвучує наш шлях.
Й рідне сонце знову тобі й знову
Успіхи встеляє барвінкові
В поступах трудів на віражах.

Василь ДЕРГАЧ

— Федоре Федоровичу, почну з особистого: розкажіть, будь ласка, про свої корені...

— Що ж, корені, так корені. Власне, він один: я — українець. Та той корінь — розгалужений. Деякі дики іронізують: а чому прізвище на «ов»? Я їм лише співчуваю, бо ця іронія іде від агностицизму, тобто в даному разі — від незнання історичної граматики. Адже колись в українській мові існувала форма присвійного іменника (тепер — лише займенника). Тоді в південній Україні, де я зродився в степах (напевне, і моє прізвище походить від слова «степ»), запитували: «Чий син ото пішов?». А їм відповідали: «Степановий». Потім форма скоротилася: Степанов. А в Західній Україні вона була скороченою: Яцків, Базів, Пицьків і т. п. Отже, історична граматика — це вам наука, а не регенерація хвоста яйцірки.

— Як «протоптував» стежки в літературі? Кого вважав своїм учителем? Коли і за яких обставин став членом НСПУ?

— Власне кажучи, оті стежки стелилися самі. А «протоптування» на них відбулося завдяки отій життєвій ході, збалансовуючись особистими емоціями — як людська безпосередня реакція на навколишній світ.

Своїм літературним вчителем вважав свого земляка поета-фронтовика Миколу Антоновича Миколаєнка, також прозаїка і драматурга — колишнього редактора газети Криворізького басейну «Червоний гір-

ник», якому нині 95 років. А він творить.

Членом Спілки став рівно 20 літ тому за рекомендаціями мого земляка — поета і літературознавця професора Степана Андрійовича Крижанівського, одеського літературознавця Григорія Дем'яновича Зленка та першого редактора «Кримської світлиці» Олександра Павловича Кулика, з яким кілька років мені пошастило працювати. Це був прекрасний прозаїк і публіцист, чудова людина.

— Наскільки інакший твій, Федоре, світ сьогодні, порівняно з тим часом, коли започаткував свій шлях у літературі?

— Що ж відповідати на таке сакральне запитання? Бо воно надто складне. З психологічного боку — то був першопочатковий вияв емоцій, а нині вони стали незреалізованим тягарем. Звичайно, це прикро, бо в усі часи не лише можновладці, а й творчі однакшники моему накопиченому літарсеналові, тобто достиглій творчості, не в силі чи з байдужості не могли (чи не хотіли) приділити належної уваги. Тому до якоїсь знакової градації це не могло привести.

Кажу ж: мій земляк Анатолій Ластовецький повисівся, опалюжений Григорій Тютюнник скінчив життя самогубством, а мій ще скільки написати талановитих книг, від неувваги пішов у засвіті і кримчанин Олександр Календарьов, друг нашого поета-земляка і мого друга ще з юності Олександра Ткаченка...

— Яка книжка для тебе найголовніша, до якої постійно повертаєшся?

— Коли говорити тривіально: то

це книга життя, а предметно — творчість Т. Г. Шевченка, О. С. Пушкіна, всіх наших класиків.

— Наскільки нинішні реалії (і політичні теж) сприяють чи перешкоджають твоїй творчості?

— Що стосується реалій літературних, то я відчасти повністю сказав у попередній відповіді на твоє запитання. І ще додаю те, що ти мені колись писав: шкода, що нас, може, згадають, коли нас уже не буде.

А щодо політичних, Василю, то це цілком всім очевидно: скільки століть ми йдемо до омріяної демократії, а її — катма. То чи ж може це стимулювати творчість? Невдвогортно напрошується запитання: хто ж винен? Звісно, та ж спільнота, яка на виборах голосує криком, а не серцем і розумом.

— Чи варто письменникам займатися критикою? Спростуй анекдот, що літкритиком стає той, хто не вдав як прозаїк чи поет.

— По-перше, це аж ніяк не відає анекдотом. По-друге, не хотілося б мати діаметрально протилежну думку: чому хімік Бородин був композитором-класиком всесвітнього значення.

Та й чи треба далеко ходити? Ще в дні моєї бурхливої молодості той же Степан Крижанівський, який у своїй науковій діяльності мав і безпосереднє відношення до Криму, у приватному листі до мене писав: «По-моєму, бути Вам таки критиком, а не поетом, хоча категорично стверджувати це я не збираюся». І ось я — автор чотирьох збірок віршів, завершую набір 5-ої, де ти, Василю, — автор передмови.

І все це звучить ніяк не анекдотич-

но, бо мою шосту збірку перекладає російською мовою кримчанин Віктор Красіков, а італійський журнал дав мені за вірші два дипломи.

— Помітив, що назви всіх виданих тобою поетичних збірок мають одне слово — «Нетрі», «Буяння», «Орнаменти», «Вибране». Це випадковість чи прагнення до лаконізму?

— Запитання спонтанне, і тут навіть не відіграє значення принцип — «Щоб словам було тісно, а думці просторо». Просто все складалося довільно, а не завбачливо. Заголовок тут, наче зовнішня форма книжки, а її виклад — то її сутність, який її виправдовує.

— Ти — письменник багатогранний, бо зумів вдало поєднати поетичну, прозову, перекладацьку, критичну і літературознавчу творчість. Завдяки чому розкрив себе аж так повно?

— Гуки і перегуки нашого кожного житейського дня такі різноманітні і багатопульсні. Жива людська душа сама чуло реагує на них. На жаль, можновладна верхівка вельми далека від цього. А коли й реагує на них інколи, то досить в'яло або й неохвотно. Тому й не дивно, що І. Андрухович відмовився від Шевченківської премії, а отримав Пулітцерівську. Часто-густо й наші друковані органи якісь однобокі: їм подавай щось незвичайне, і вони товктимуть воду в ступі до самозабуття, забуваючи, що літературу творять не одинаки, а літературний загаль, частиною якого вони, письменники, є.

— Які творчі плани, над чим зараз працюєш?

— Це в радянські часи акумулювали, що план — це не догма, а керівництво до дії. Тоді й з'явився жарг: sic et non — в поезії він агроном.

Адже творчий процес планувати не можна. Бо це постійна жива реакція на різноманітні соціальні порухи кождодення, яскраве втілення їх в чудовій одежі слова, де будь-яка шонайменша фальш не може існувати; це і порухи кожної живої душі, що потім викристалізуються в ідеали. І все це стає духовною поживою людини, спільноти.

Отже, плани літератора — це те, що вже зроблено, а буде щось зроблене нове — то буде і його додатковий духовний набуток, тобто — наче доповнення до того плану. І добре, коли він буде корисним суспільству.

Інтерв'ю від Василя ЛАТАНСЬКИЙ, член НСПУ, лауреат премії ім. О. Гірника

Крим, Советський район, с. Пруді

Янка Сіпаков народився 1936 року в селі Зубревичі на Вітебщині. Закінчив журфак Білоруського державного університету. Працював у районній газеті, в журналі «Вожьк» та «Маладосць». Видав книги поезій: «Солячний дош», «Ліричний вирій», «День», «3 весни в літо», «Віче слов'янських балад», «Опівдні до води», «Очі в очі», «Усміхніся мені», книги прози «Крило тиші», «Жінка серед чоловіків», «П'ять струн», «Сад людей» та інші. Лауреат Державної премії Білорусі імені Янки Купали.

Почуте від очевидців. І прийняте як своє — начеб і я був присутнім на тому зібранні.

Весна 1931 року. Мінськ. Будинок освіти. Письменницьке зібрання. Доповідь робить похмурої пам'яті Лука Бенде. Поклавши наган перед собою, повчає білоруську літературу. Шпетить білоруських письменників.

— А ви, товаришу Купала, — каже він, — якщо не перебудується і продовжуватиме писати такі твори, як «Курган», «Безіменне», «Бондарівна» та їм подібні, з вами також розмовлятимемо іншою мовою...

Попросив слова Янка Купала. Думали, заперечуватиме, щось пояснюватиме. А той неквапом підійшов до трибуни, вийняв з кишені аркуш паперу і уперше прочитав «Пісню будівництва». Прочитав і так же спокійно, нічого не кажучи, пішов на своє місце.

Бенде гукнув йому вслід: — Ось так і продовжуйте писати, товаришу Купала.

Боже, за що ти знушаєшся з нашої літератури?! Бачте, навіть Бенде хотів стати вище за Купалу. Завдяки нагану.

Розповідав Андрій Макайонук:

— Ви Янку Мавра ще застали у Спілці письменників? Ото був оригінальний чоловік. Що б не голосувалося, про що б не говорили — чи то листа великому Сталіну схвалювали, чи то був прийом у Спілці письменників нових членів, чи то якісь інші заходи, він ніколи не голосував ні за, ні проти. Зазвичай голова зібрання запитав: «Хто за? Хто проти? Хто втримався?». І тут же, коли питання було дуже важливе, зляканим, притишеним голосом оголошував: «Утримався один чоловік — Янка Мавр».

Мабуть, найстрашніше і найнеприємніше — чекати. Ні, все ж воно найрадісніше і найсолідніше — чекати!

А все ж було. Ось що писала оршанська окружна газета «Комуністичний шлях» 24 квітня 1927 року: «За погане ставлення до національної політики і, зокрема, до вивчення білоруської мови Оршанською окружною нацкомісією зняті з роботи: діловод грошовий частини Дрибінського РВК Никонов, бухгалтер ферми Горещької сільгоспакадемії — Чиж і начальник станції Толочинської МББ тов. Климович. Останнього перекинуто до РСФСР.

За недбале ставлення до вивчення білоруської мови і обслуговування населення нерідною мовою працівникам Дрибінського району: Строгому, Аксочину та Астанкевичу оголошено догану. Окрім цього, т. т. Авдеева, Бальцова, Іванова і Воробйова умовно залишено на роботі на 2 місяці з умовою, якщо вони в цей термін не оволодіють білоруською мовою на письмі і в розмові, то будуть звільнені з роботи і замінені тими працівниками, які знають білоруську мову».

Тоді ж кожного учителя округу було обкладено «словниковим податком» на 10 слів — вже понад рік велася робота зі збирання і укладання

словника живої білоруської мови Оршанщини, і такий «податок» був дуже потрібний.

Тоді ж на сторінках газети з'явилися навіть такі заголовки-заклики: «Треба виставити наперед білорусизацію наших дивізій».

Навіть не віриться, що вже так близько дихали, нетерпляче чекали і зневажливо вглядалися своїм холодно-безжалючим поглядом на всю цю «білорусизацію» ганебні сумно відомі тридцять роки...

Мало виступаю. А часом хочеться. І розпочати, наприклад, один з виступів ось:

так: «Шановні товариші! Довго ми працювали на житві. І вважали, що це головне. І думали, чим більші у нас животи, тим вища наша культура. І не тільки думали — вірили. Але ж не живіть робить людину людиною. І не тваринне поклоніння їй робить людину красивою. Розум робить людину людиною! Культура робить людину красивою!»

І розгорнути б цю думку перед чиновниками, які недоволено скаржаться, що справжня культура в нас на дотації, що треба всім орієнтуватися на маскультуру — мовляв, вона приносить прибутки.

І тицьнути б їх носом у світ, і показати, що навіть ці «мерзенні» капіталісти, які рахують і заощаджують кожен цент, на культуру грошей не шкодують.

Люблю анекдот про нас, білорусів.

Пекло. У трьох казанах варяться представники різних народів. Вони все ж намагаються врятуватися. З одного казана вибрався і втік тільки один чоловік. З другого — вибрався сам, а потім витягнув і всіх решту. А в третьому, у тому, де сиділи білоруси, знайшовся один сміливець, спробував був вилізти, але земляки за ногу знов зняли його до казана...

Бридкий, образливий для цілого народу анекдот! Злюся на нього! Але що ж ти вдієш, коли й справді є між нами таке саможидство...

І все ж як радісно усвідомлювати: ти народився на своїй, хоч і в такій недосконалій, батьківщині!

Знадобилося уточнити, як виглядали післявоєнні гроші. Колгоспники довго не могли пригадати, які вони були. Сперечалися навіть — ходила чи не ходила тридцятка.

І все це не тому, що минув час, що люди швидко забули про ті гроші, а тому, що вони їх взагалі не пам'ятали, бо мало тримали в руках, а то й зовсім не бачили, — після війни грошей у хлібороба не було: він працював безплатно, за «палічки».

Ми, білоруси, одвіку звикли вважати себе, знати себе,

розуміти себе рабами.

Була Білорусь під панською Польщею — найневдячнішу роботу виконували білоруси: наймити, служки...

Була Білорусь під царською Росією — знову ж найпопулярнішою роботою для білорусів була обслуга: лакеї, конюхи, покоївки, наймити...

І навіть зараз вільна Білорусь не позбулася цього — її сини і дочки метуть і чистять, мийуть і витрушують, шкребуть і застилають, наприклад, у Прибалтиці. Вантажники, прибиральниці, покоївки в санаторіях, перемивальниці посуду, сторожі, двірники, робітники в хімічистках, вибивальниці пір'я, обслуга на атомних електростанціях і так далі, і так далі — на таких «престижних» посадах найчастіше знайдеш нашого земляка.

Та що ж це ми й справді нація рабів?

Дивно, що нам таке, здається, починає навіть подобатись...

Янка СІПАКОВ

ВЗЯТОК З МОВЧАННЯ

Чому ми так не любимо свою землю? Чому не шануємо її і не тримаємося за неї? Як легко ми зриваємося з місця і легко ідемо. Куди? Навіщо? Куди завгодно! Аби їхати!

Будь-яке переселення, будь-яке заселення — ми! Ми перші і ми останні... Ідемо, ідемо, ідемо...

Знадобилося заселяти Сибір — ми тут як тут. Сто тисяч білорусів на межі 20-30-х років залишило свої вьоски (села — ред.) і поспішали в тайгу.

Знадобилося після війни обживати далекосхідні острови — Сахалін, Шикотан, Ітуруп — ми знову ж до їхніх послуг.

Відбудовувати Кенігсберзьку область, валити ліс у Карелії, розорювати цілинні землі Казахстану, обробляти трагічно обезлюднілий Крим — ми, ми, ми...

Цілі полчища вербувальників, як сарана, витоптували після війни наші голодні села, обіцяючи всюди рай, окрім своєї рідної землі. І люди забивали хати, їхали світ за очі.

Будувати БАМ, зводити Тольятті. Їхали в Польщу, на виволених приморські землі — помагати там піднімати сільське господарство. А свої села й зараз вимирають, обезлюдніють. І до них з'їжджаються заброди зі всього світу — де хто спився, де хто не вжився, де хто прокрався.

Що ж з тобою сталося, любий мій і лагідний, ширший і працьовитий народе, що ти, зроду-віку живучи осідло, раптом зрушив з місця і з такою легкістю лишаєш свої оселі, лишаєш свої села, лишаєш свої ниви і луки і їдеш кудись шукати того, чого без рідної землі знайти неможливо?!

Тільки через рідну мову людина може стати білорусом, бо в ній, у мові, хімія і фізика, історія й ботаніка, економіка і культура того, що називається нацією, народом.

Міністр духовних, як кажуть французи, устремління заговорив раптом рідною мовою. Ай-яй-яй, який він молодець! Завідувач відділу міністерства у своїй промові вжив білоруські слова. Ай-яй-яй, який подвиг, яка самопожертва!

Даруйте, а якою мовою вони розмовляли до цього? І хіба можна взагалі займатися, наприклад, освітою народу, не знаючи його мови, а то й зневажаючи її? Ні, така дурниця, мабуть, можлива тільки в Білорусі — єдиній, унікальній у цьому плані землі на світі.

Президент Франсуа Міттеран, наприклад, як і всі нормальні французи, розмовляє французькою. І ніхто не вважає це подвигом, тим більш — самопожертвою, бо це, як би тут сказати делікатніше, просто нормальне явище. До того ж президент стежить за своїм мовленням, намагається зовсім не вживати англійських слів і, як може, намагається поширити французьку мову, показати її красу.

І в тому, що французи ще на один термін захотіли бачити його президентом, кажуть, «винна» і ось ця ласка до рідної мови.

Навіть страшно, що серед усіх цих راشدівих, кунаєвих, медунових, між хаб-

ливого відкриття у нас ще попереду.

Чи вірне наше твердження, що ми все розвиваємося й розвиваємося тільки вперед? А раптом усе навпаки, а раптом ми розвиваємося назад? Бо якщо ми йдемо тільки вперед, то чому за сто п'ятдесят років, наприклад, не з'явилось нового Льва Толстого, а в білоруській літературі жоден поет не написав кращого вірша про рідну мову, як «Ти мій брат, що зовуть білорусом» Олеса Гаруна? А може, розвиваємося ми все ж ось так: крок вперед, крок назад — задля якоїсь незрозумілої нам рівноваги?

Де ще в світі можна почути таке: «Рідної мови не знаю»?! Хто ще, окрім нас, білорусів, може похвалитися такою дурістю: «Рідної мови не знаю»?!

Який ще державний функціонер може зізнатися в своєму нещасті: «Рідної мови не знаю»?! І, врешті, хто в світі може зрозуміти такий абсурд:

«Рідної мови не вивчав»?!

Хіба може людина вважати себе грамотною, коли рідної мови вона не вивчала?!

Чому бюрократи повстали проти білоруської мови? Чому борються з нею і навіть ненавидять її?

Тому що для них це тільки зайва робота. Усе ж добре й так, спокійно, відлагоджено, найжджено. А тут ще вчи «що рідну мову», щось думай, щось шукай, вигадуй, ворухися. А ворухитися вони якраз відвикли й не хочуть. Бюрократ боїться, що мова стане державною і йому доведеться все ж виконувати таку «важку» і небажану роботу — вчити її...

Зрештою, так завжди буває: якщо мовчить душа, говорить дурість.

Доля білоруської мови.

Об'єднатися з цими, роз'єднатися з тими. Взятися за це, спробувати те. Відкрити одну школу, один клас, а то й зовсім півкласу з білоруською мовою навчання — як для індійця якоїсь резервації.

Говорять, говорять, говорять. І все це неширо, і все це без особистої зацікавленості, задалегідь знаючи, що такі турботи не дадуть ніяких результатів, не принесуть успіху. І нібито вже зараз тішаться чиновники, що успіхів не очікується, що потім можна буде розвести руками — ви ж, мовляв, бачите, ми хотіли, намагалися, але ж сам народ... Нема виходу...

І дуже хочеться підказати таким балакунам: «Є, є, є, є, є». Для цього потрібна всього лиш справжня ширість і одне розпорядження, скажімо, Міністерства освіти Білорусі: «Навчання в школах Білорусі провадиться білоруською мовою». І тут же, видавши таке розпорядження, треба відразу ж прийняти інше — про створення російських, польських, українських, литовських, єврейських шкіл — щоб на території республіки не була покритва жодна інша національність.

І це стало б взірцем справжнього інтернаціоналізму і дружби народів.

Сімдесят років експериментів над селянином.

Продрозверстки і продподатки. Знищення тих, хто вмів працювати. Розкурку-

лювання господарів і передача їхньої землі тим, хто ніколи не вмів і не хотів працювати. Війна з її найстрашнішим тягарем. Повоєнний час, коли з колгоспів виміталось все дочиста і коли за підібрані три колоски давали п'ять років тюрми. Експеримент з кок-сагізом і кукурдзю. Нестерпні податки на присадибну ділянку, коли обкладалося кожне дерево в горі, кожен кущик, вважай, кожна травинка. Недоїмки, позики, податок... Колгоспники майже цілий рік голодували і тільки мріяли про хліб. І до всього цього ще повна безправність — в селянина тільки нещодавно з'явився паспорт, а до цього в нього ніякого документа, що засвідчував особу, не було. Тільки одна трудова книжка раба. Безправний, він нікуди не міг поїхати, не міг залишити колгосп. Праця його була потрібна, а сам він — не потрібен нікому.

І сімдесят років експеримент над хліборобом з злої волі негідників перетвори-

лися на сімдесят років знуцання над ним.

Безправний наймит у найвільнішій країні в світі, неволя, примус — за найпереводшіої суспільної системи...

Жахливо! Потворно! Нелюдяно!

Безвідповідальність. Жахливо, що ніхто не відповідає за свої слова і справи. Говорить — і все. Робить — і все.

Знає про екологічну обстановку в республіці — і бреше, що в нас усе чудово. Знає про радіаційну — бреше. Про економічну — бреше. Про моральну — бреше. Наш бюрократ вже забрався. Сам знає, що це не так, і все одно бреше своєю любовимому народу. Бо знає, що за брехню не карають. Карають за правду.

Хто ж по-справжньому відповів за Чорнобиль? За розкуркулювання? За соловешькі чи колімицькі табори? За неперспективні села? За перекидання річок? За Солігорськ, Новополоцьк, Могилів? Ніхто! А безкарність же миттєво породжує безвідповідальність.

Часом здається, що Білорусь — полігон для експериментів. Ми з радістю беремо до себе найбруднішу, екологічно небезпечну промисловість — нафтопереробку, хімічну, токсичну тощо. По всіх кордонах Білорусь обставлена атомними електростанціями сусідів. У нас, здається, найзбрудненіше повітря, найбрудніші річки й озера, ліси й землі. Нітрати, хімікати... Меліорация. Екологія душі. Знуцання над рідною мовою.

А над усім цим, над цілим краєм розпростер своє страшне чорне крило Чорнобиль, який до цього стільки років вважався чомусь тільки українським лихом... І увесь світ стежить за знов же білоруським експериментом: змагне він цим крилом з карти Білорусі цілий народ, багатостраждальний народ, чи не змагне?

Розуміючи все це, хочеться крикнути, щоб почули в усіх кінцях планети:

— Світе! Запиши хутчіш до Червоної книги білоруса, бо якщо все піде так і далі, то записувати вже незабаром буде нікого...

1989 р.

Переклад з білоруської Данила КОНОНЕНКА

«УКРАЇНА, ЯК І ВЕЛИКИЙ НАШ КОБЗАР, — ВІЧНІ»

ВІДДІЛ ОСВИТИ КАМ'ЯНСЬКОЇ РАЙОННОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ КАМ'ЯНСЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ № 1 КАМ'ЯНСЬКОЇ РАЙОННОЇ РАДИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Робота учасника XIII Всеукраїнського конкурсу учнівської молоді, що проходить під гаслом «Об'єднаймо ж, брати мої!» та присвячений Шевченківським дням, на тему: «Україна, як і великий наш Кобзар, — вічні» (номінація «Література»).

Роботу виконав: Гладир Андрій Миколайович, учень 10-Г класу.
Науковий керівник: Нестерчук Діна Яківна, учитель української мови та літератури, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист.

*Я починаюся з отчої землі,
Як меч з воєню,
як ніжна пісня — з мови,
Як з велетенських сосон кораблі,
Як творчість — із великої любові.
Я починаюся з отчої землі...*

С. Бураков

За вікном згасає день. Темноокий зимовий вечір заглядає у шибки мого будинку. На небі спалахують ясні зорі і таємнице висне золотий серп місяця. Надворі морозно, сніжно, а у хаті тепло і затишно. Тепло від грубки, в якій потріскують дрова, а ще тепліше від голубячих поглядів батьків...

З дитячої кімнати доноситься матусин голос. Прислухаюся... Ненька розповідає п'ятирічній сестричці Насті: «У полі росла кураїнка. Поряд з нею — мама і тато, бабуся і дідусь, прабабуся і прадідусь. Уночі біг вовчик, зачепив кураїнку і вирвав її з ґрунту. Припекло сонечко, висушило кураїнку. Подув вітер — і покотив її полем. Капали сльози з очей кураїнки, боляче було одриватися від свого роду. Зачепилася вона за дерево в лісосмузі, а на ранок подув вітер з іншого боку — і покотив її полем. І стала кураїнка переко-типолем... Донечко, запам'ятай, що людина, як і рослина, не може жити без родини!».

Мама замовкає. Сестричка кладе голівку їй на плече і замислюється. А я думаю про те, що ми, діти сім'ї Гладирів, маємо домівку затишну та безпечну, родину, яка нагадує маленький світ, дорогий і зрозумілий.

Берегинею нашого роду ми вважаємо прабабусю Шуру. Вона часто повторює нам: «Ви, діти, — молоді листочки на родовому дереві, гілки — ваші батьки, міцний стовбур — це, можливо, дідуся, бабусі... А коріння — це ваші прадіди і ті, хто жив сто чи двісті років тому. Коли ж у корінні дерева — сік землі, то в корінні кожного родового дерева — пам'ять роду». Ми вдячні прабабусі за науку і за те, що вона зробила багато для того, щоб наше родове дерево не всохло, не зів'яло.

Прабабуся зберегла весільні рушники з півнями, які передавалися по жіночій лінії, домоткані рядна веселкового кольору, вишиті простирадла, коралове та добре намисто, дукачі. Хоча виготовлені предками речі і втратили яскравість кольорів, та все одно гріють нашу душу. На почесному місці в праба-

бусиній кімнаті висить вишитий нею портрет Тараса Шевченка, прикрашений рушником. Сім'ейною реліквією ми вважаємо збережене прабабусею перше видання «Кобзаря» поета. Ця маленька, з пожовклими листочками книжечка, дісталася прабабусі від її дідуся. Прабабуся Шура дбайливо зберігає «Кобзар», називає його нашим національним Євангелієм. Інколи ми маємо змогу полистати книжечку, але робимо це лише в прабабусиній присутності. Одного разу, гортаючи сторінки «Кобзаря», я задумався: «Із кого почався Тарас Шевченко? Чому він став бунтарем? Може, тому, що про народних бунтарів-гайдамаків, які боронили народ від панів, від неволі, від польської шляхти, розповідав малому Тарасові дід Іван? Так, саме через це таким непокірним борцем за волю став його внук — наш великий Кобзар, адже все в житті починається з малого. З малого хлопчика, який жадібно слухав дідові оповіді, почався великий поет українського народу, а сам народ, на мою думку, втілений у образі діда Івана»...

Моя прабабуся гарно співає, знає багато народних пісень. Любов до пісні вона передала татові, а тепер вчить співати правнука, праправнука. Коли ми збираємося разом, то обов'язково співаємо, а заспіває, звичайно, прабабуся. Любимо, коли вона співає пісню «У полі калина»:

*Ой роде наш красний,
Роде наш прекрасний,
Не цураймося, признаймося —
Бо багачко нас є!*

Тоді згадуємо родичів, з якими бачимося рідко. Життя розпорядилося так, що мамина племінниця Наталка з чоловіком Володею та дітьми Павлусем і Анею проживають в Канаді в місті Нью-Дарліні. З ними ми спілкуємось по скайпу, та мені більше подобається писати листи і одержувати відповіді на них.

Ось фрагменти із листів.
Я вирішив запитати у родичів: «Як вам живеться у чужому краї без наших пісень, звичаїв, страв»? І одержав відповідь:

«Звичайно, нелегко, але тут, у Канаді, проживає багато українців, вони зберегли мову, звичай, театр, образотворче мистецтво, народну хореографію. Найпопулярнішими з усіх видів мистецтва є народні танці.

Павлусь і Анна відвідують танцювальну студію, досить гарно танцюють польку, гопак, краков'як. Культурні заходи фінансує Українська фундація імені Т. Шевченка. Ми дивимося телепередачі для української громади, маємо змогу читати україномовні видання «Український голос», «Гомін України», «Українські вісті». Аня і Павлусь ходять до суботньої школи, там вони вивчають українську мову, літературу, культуру. Як бачите, і тут ми залишаємося українцями, але за батьківщиною счуємося дуже».

В Україні готуються до відзначення 200-літнього ювілею від дня народження Т. Шевченка. На уроках української літератури у моєму класі проводяться літературні хвилини на тему: «Шевченко і народ — єдині». Я вирішив розповісти однокласникам легенду про Тарасову криницю, яка знаходиться в урочищі Писарському поблизу села Михайлівки. Чому саме легенду? Та тому, що найкращим пам'ятником Т. Шевченку є живе слово народу, яке вилилося в легенди. І в цих легендах завжди жила і житиме вічна пам'ять про безсмертного Кобзаря.

...Широкий розлогий яр... Таємниче шумлять вікові дерева, розносячи довкола хвилюючі події славного минулого. І невеличка криничка з прозорою, кришталевою, прохолодною водою.

Вперше побував тут Кобзар, як відає легенда, ще в дитинстві. Тоді зі своїм дідом Іваном ішов він з Кирилівки в Холодний Яр до Мотрониного монастиря. Шлях їх проходив через урочище Писарське. Сіли вони відпочивати. Внук схилив голову на дідові коліна і слухав його вуркотливий голос про гайдамаків, Богдана Хмельницького, козацьку вольницю. А потім пилю смачну прохолодну воду з маленького джерельця, яке таємниче жемоніло під кушем калини.

Вдруге Шевченко побував в урочищі Писарському під час першого приїзду в Україну з Петербурга в 1843 році. Разом із прочанами він мандрував до Мотрониного монастиря. У розлогому яру люди сіли відпочити. День був жаркий, і їм захотілося пити. Шевченко встав, знайшов невелике джерельце і своїми руками викопав криничку. Коли вода відстоялася, всі почали її пити. І з того часу в народі криничку називають Тарасовою. А ще люди вірять, що вода в ній надзвичайна, цілюща, допомагає від усіх бід і нещасть.

Моїм ровесникам легенда сподобалась, і я вирішив відшукати ще цікаві матеріали про Шевченка і наш край.

Ось легенда, яку записав місцевий краєзнавець, лісник Олександр Андрійович Найда: «Ясного вересневого дня 1845 року по золотаво-

сріблястий цегляній алейці, що стелиться від річки Тясмин попід старими липами в присадибний давидівський парк, йшло двоє панів. Один — кремезний, високий, з пишним волоссям і розкішною бородою шось рокотав густим баритоном до свого лисючого моложавого супутника, в якого були русяві козацькі вуса, а на плечі — етюдник. Обидва зупинилися біля гроту, де який час постояли у глибокій задумі. Потім широкою алеєю піднялися до родинної церкви Давидових. Згадали Олександрю Давидову, яка залишила тут усе, навіть шестеро маленьких дітей, і поїхала за чоловіком у далекий сибірський холодний край. Можливо, в голові Т. Шевченка тоді промайнула думка про те, як би в подібній ситуації вчинили жінки, з якими він міг пов'язати свою долю...».

Читаючи легенди, я переконався, що з краю в край простяглися Шевченкові стежки по кам'янських землях. Ось і у квітні-жовтні 1845 року Шевченко перебував в Україні і багато малював олією, аквареллю, пастеллю і, звичайно ж, олівцем. В альбомі зарисовував пам'ятки старовини та мистецтва (архітектури), а також зображував сільський побут, масові сцени. На другій сторінці альбому привертає увагу напис «Отец Иеремиа Обыдковский, протоиерей села Лузановки Черкасского уезда». Йдеться про нашу Лузанівку. Це єдине свідчення того, що поет був у цьому селі. Дослідник біографії Т. Шевченка Петро Жур провів окреме дослідження, в якому стверджує, що поет приїздив у Лузанівку заради знайомства з місцевим священиком Ієремією Семеновичем Обыдковським, який відзначався працьовитістю, твердим характером, був неординарним чоловіком. Шевченкові він був цікавим як жива пам'ять нашого краю, як знавець місцевої старовини.

Зібравши цікаві матеріали про Шевченка і Кам'янщину, я подумав, що моїм канадським родичам теж буде цікаво прочитати їх, тому й відправив листа з легендами до Нью-Дарліна. Невдовзі одержав відповідь: «У далекій від України Канаді також шанують пам'ять Тараса Шевченка. 27 червня 2011 року в столиці Канади Оттаві було відкрито пам'ятник поету. На жаль, ми не змогли побувати на відкритті, бо живемо далеко від столиці. Та коли відбувалася трансляція свята по телевізору, ми уважно спостерігали за дійством. Приємно було слухати виступ віце-спікера Миколи Томенка, який зазначив, що відкриття пам'ятника Шевченку — це історична подія як для України, так і для Канади. Кобзар, як і раніше, об'єднує українців через океани і століття...».

Перед святом відбувся урочистий молебень, організований українськими церквами. Майдан розцвів

від вишиванок, усмішок. Люди, радісні і піднесені, виконували пісні на слова Т. Шевченка. Коли виступала капела бандуристів, усі уважно слухали, а потім скандували:

*«Шевченко — Україна,
Україна — Шевченко!»*
Дивлячись цю передачу, ми на мить навіть забули, що живемо далеко від України. І як ніколи нам так захотілося побувати на Тарасовій горі в Каневі».

Ось і збулася наша спільна мрія: моя родина і родичі з Канади стоїмо на Чернечій (Тарасовій) горі — невисокої мальовничій, незрівнянній у своїй красі.

Тато і мама навчалися у Канівському училищі культури (відділ: академічний хормейстер), тому часто в ювілейні Шевченкові березни співали у складі хорової капели тут, біля пам'ятника Кобзареві. А ще тато знає багато цікавого про Чернечу гору. Ось що він розповів нам: «Колись ця гора була безіменною, хіба що берегла спогад про останню відчайдушну спробу гордих русичів відстояти рідне місто перед страшною татарською навалю. Коли у боротьбі з ворогом поклали голови всі мужні захисники Канева, тоді за легендою проти завойовників піднялися жінки, яких повела за собою канівська дівчина Меланка. На смерть стали героїні під цією красунею-горою, біля гомінкого потоку, що омиває її із заходу. І всі вони полягли, закривавивши потік власною кров'ю. Останньою впала Меланка, так і не випустивши з рук меча. Саме тому назвали цей потік Меланчиним.

З давніх-давен приваблювали ці чарівні місця і монахів, і ченців у чорних рясах. Від них і отримала свою назву гора, стала Чернечею...».

А мама додала: «За народними переказами тут, на Тарасовій горі, поховані три козаці гетьмани — Іван Підкова, Кішка, Шах».

Всі на мить замовкли, обдумуючи почуте, а потім тато продовжив: «Кожен знаходить тут те, що шукає... Лише нечесні люди почуваються на горі незатишно, але й до їхніх спотворених душ звертається геній і зупиняє зло. Це святе місце українці називають духовним храмом — храмом Правди і Любові.

З роду в рід, від віку і до віку завжди промовлятимуть слова заповітної Шевченкової «Молитви»:
*А всім нам вкупі на землі —
Єдиномишліє подай
І братолобіє пошли...»*

Повільно згасає день. Стихали людські голоси, не було чути співу козарів. Та я впевнений, що в усі наступні дні сюди безперервним потоком йтимуть люди, вічною буде ця хода, як сам великий Кобзар.

Андрій ГЛАДИР,
учень 10-Г класу Кам'янської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 1

В. Латанський і Є. Білоусов

Ю. Поляков

ЩОБ ДО ДУШІ ДУШЕЮ ПРОМОВЛЯТИ

Чим відрізняється доросла література від тієї, що твориться для дітей? І чи відрізняється взагалі? Питання непросте, але не риторичне. Різниця, безперечно, є. Поезія і проза, що їх писали й пишуть для юних, з погляду на художній рівень має бути не гіршою, — доведено давно і теж беззаперечно, — за твори для зрілого читача. Почерк дитячого письменника можна впізнати за особливою довірливістю розмови з дітьми, своєрідним поглядом на нібито звичайні речі. Про це наголошувалося на презентації збірника «Сказочный Крым» в актовому залі бібліотеки імені І. Франка.

Таке зібрання творів кримських письменників, адресованих для дітей молодшого шкільного віку, не є першою ластівкою. Двічі — в 1962 і 1967 роках — виходила, і досі зачитана, як то кажуть, до дірок книга «Кримське чудеса». А 2001 року під цією назвою побачила світ збірка вже з новими авторами. Упорядкував її, написав передмову знаний прозаїк Євген Білоусов. Минали роки, а схоже видання в Криму не народжувалося, хоча виростало тут інше покоління літераторів, які пишуть для дітей. Крига скресла тільки через тринадцять весен.

До нового видання з теплою багатообіцяючою назвою «Сказочный Крым» (видавничий дім «Тезис») увійшли вірші. Оповідання і казки кримських поетів і прозаїків, написані за останні роки. Більшість з них публікується вперше. У просторі цієї книжки, під її обкладинкою звучать різні, неповторні голоси двадцяти шести авторів, доповнюючи одне одного. Голоси українською, російською і кримськотатарською мовами. Тексти супроводжують творчі біографії письменників, які працюють у жанрах дитячої літератури, чудесні ілюстрації Зери Акімової. Упорядкувала збірник і написала передмову до нього поетеса, прозаїк, керівник об'єднання дитячих письменників Криму при КРО НСПУ, редактор і засновник журналу «Літературний дитячий світ» Лідія Огурцова.

Презентацію відкрив голова Кримської республіканської організації НСПУ Борис Фінкельштейн. Він назвав вихід збірки помітною подією сучасного літературного процесу на теренах автономії і зазначив, що ініціюватиме, аби такі свята тишили частіше читачів-кримчан, тобто збірник «Казковий Крим» повинен стати постійним виданням. А тому майстрам слова треба так писати, щоб до

душі дитини душею промовляти. Чом не афоризми? Здається, в ньому чи не найяскравіше виражена мета цієї презентації — привернути увагу письменників, літературної і педагогічної громадськості: не забувати про інше майбутнє — дітей. Далі слово взяла заступник голови Республіканського комітету з інформації Тетяна Берегова. Подякувавши авторам збірника і тим, хто профінансував його вихід на замовлення Комітету, себто керівництву автономії, сказала, що створити таку унікальну книжку було б неможливо без творчого сприяння багатьох людей, зокрема й видавців.

«Хто з вас любить сміятися?» — із несподіваним запитанням звернулася до аудиторії ведуча Лідія Огурцова, позаяк майже половину зала «окупували» учні сімферопольських шкіл. Присутні спершу подумки подивувалися: «Хто ж не любить?», збагнувши суть звертання тільки тоді, коли до виступів почали запрошувати поетів, авторів збірника, і мало не кожен з них декламував веселі вірші. Це нагадувало своєрідний театр гумору і водночас духовну виставу. Судячи з оплесків, «театр гумору» припав до душі багатьом. А читали власні поезії Юрій Поляков, Сергій Овчаренко, Лідія Огурцова, Інна Козєєва, Варвара Божедай, Ольга Бондаренко, Любов Сивельникова, автор цих рядків. Обсипали оплесками також Аркадія Вакулєнка за удатно прочитані вірші Володимира Орлова, вітали Віктора Стуса, В'ячеслава Кілеся. «Символічно, що рік новий починаємо з такої світлої сторінки як вихід збірника. Бо митці, зокрема письменники, мають художнім словом «очищати» дитячі душі від зла через торжество добра», — сказав Євген Білоусов, патріарх дитячої літератури в Криму, автор 52 книжок.

Як і водиться на святі, потішили присутніх і юні автори з ансамбля «Аеліта». А взагалі-то це лиш окремі спалахи-штрихи від презентації. Ну що ще тут додати? Усе залежить від того, наскільки свідомо й охоче насамперед ми, письменники, візьмемося виводити з тіні дитячу літературу в Криму і, зрештою, збільшимо тиражі книжок для дітей. Збірник «Сказочный Крым», на превеликий жаль, навряд чи добереться бодай до шкільних бібліотек через мізерний наклад — усього-на-всього... півтисячі примірників.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ

Лідія ОГУРЦОВА СІМ ПОДРУЖОК

По секрету вам скажу:
Я з дівчатами дружу!
Саша, Даша, Гуля, Віка,
Настя, Ксюша, Анжеліка!
Хлопці задрять мені

нишком.
Принесла в дар Ксюша
книжку,

З Гулею вивчаєм гами,
Настя тишить пирогами,
З Анжелікою ми в хорі,
З Вікою пірнали в морі,
З Дашею м'яча ганяли,
В Саші мультики «ковтали»...
«Пожалуйте! — кажу їм. —
Я ж один, а вас аж сім!»

АХ, ЛЮБОВ!

Закохався я перший раз,
Як прийшов у третій клас.
Чую, серце так тріпоче,
Ніби вискочити хоче.
Подарунки їй носив
І кричав з усеньких сил,
Смикав навіть за косичку,
Хоч не мав такої звички.
Може, я не дуже милий,
А чи, може, некрасивий?
Я люблю її два дні.
Що, скажіть, робить мені?
Як мені без неї жити?
Хочу ж я на ній женитись!

УЧЕНЬ-МУЧЕНЬ

На кожнім уроці
Бурчить і бурмоче,
Немовби то скрекіт
Знадвору сорочий.

Своїм бурмотінням
У класі всіх мучить
Оцей язикарий
Настирливий учень.

З моторчиком, видно,
Його язичок.
Зістариться — стане
Бурчун-старичок.

КАТРУСЯ-ВЕРЕДУЛЯ

— Тарілки помий
від бруду, —
Знову мама доньку просить.
— Ой, не буду, ой, не буду —
З мене тих уроків досить!
— Одягни пальто, чи чуєш,
Бо підхопиш десь простуду!
А Катруся вередує:
— Ой, не буду, ой, не буду!

Що за диво, що за чудо?
Тільки й чуть щодня у хаті:
— Ой, не буду, ой, не буду!
Інших слів немає в Каті.

ДОПИТЛИВИЙ

Два рази упав я в річку, —
Ну, звичайно, мимохіть.
На водою, бач, синичку
На вербі хотів зловить.

Другий раз, —
теж не до речі, —
Як це сталося, не збагну:
Жабенят лічив — й по плечі
В річку з берега пірнув.

Дуже я люблю природу:
Сонце, річку і блакить.
Вже пірнать не буду в воду,
В школу щоб сухим ходити.

ОХ ТА АХ

Подруженьки Ах та Ох
Нудьгували та й удвох.
Нудьгували, говорили,
Після школи що робили.
— Ох! — зітхнула Ох. —
Утома!

Шарпаніна в нас удома:
Ляльці платтячко попрала
І матусі помагала.
З нею я спекла пиріг —
В тісті з голови до ніг!
Застогнала слізною Ах:
— Я в турботах вся,

в ділах, —
Ледь тримаюсь на ногах!
Всі обнови приміряла,
Танцювала і співала!
Ох сказала: — Ох морока

На отих сидить уроках!
Просто муки, одні муки!
Я, повір, помру від скуки!
Множить треба, додавать...
Ти могла б порахувати,
Скільки буде п'ять на п'ять?

Ах недбало відказала:
— Я іще не рахувала,
Бо забула —
чи ж годиться? —
Множення таблицю.

Подруженьки Ах та Ох
Нудьгували та й удвох.
Ну, а завтра на уроках
Будуть ахат, будуть охат.
Бо не вивчили
«дрібницю» —
Множення таблицю.

ДОБРИ ДІЛА

Раз мама сказала
мені й брату Віті:
— Як мало добра
залишилось на світі...
Взяли за живе нас
слова оті мами
І стали робити добро ми...
ділами.

В дитячий садок
нашу Настю водили,
Сусідці Марині
почистили килим.
І хліб їй купляли
смачний в магазині,
Пташок годували
ми з братом щоднини.
А в школі двірничці,
веселій Наталі,
Доріжки теж з братом
не раз підмітали.

За тиждень добра
ми зробили немало.
Раділа матуся,
обох обіймала.
Цукерками нас пригощала
двірничка,
Всміхалась, як сонечко,
Настя сестричка.

Спекла нам пиріг
вдячна тітка Марина,
Щоб ним ласувала
вся наша родина...
Нам дуже приємно,
ми теж усміхнулись:
— Добро відгукнулось!
Добро повернулось!
Переклад з російської
Василя ЛАТАНСЬКОГО

НАШ ТАРАС

Колись давно жила людина,
Поетом-генієм була,
І завдяки їй Україна
Весесвітню славу здобула.
За вільну нашу Батьківщину
Тарас віддав всього себе,
За щастя кожної родини,
Виходить, навіть за моє.
Його вірші довго не згинуть,
Бо вічні твори не горять,
Вони, мов птахи,

в небо линуть
І в серці кожного дзвенять.
Мрії про волю, незалежність
Проніс поет через життя,
На боротьбу віршем
за гідність
Підняв народ за майбуття.
Тепер у вільній Україні
Живем уже немало літ.
Шевченка любимо донині,
Його шанувати у всіх.
Михайло СВИТКО,
учень 11-го класу
с. Михайлівка
Нижньогірського р-ну

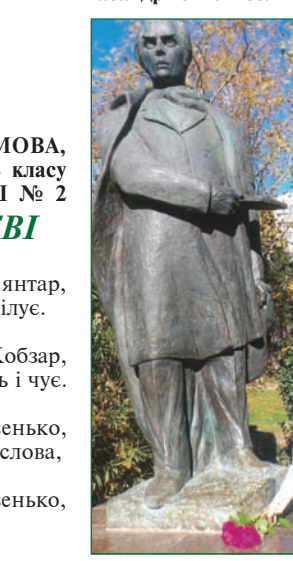
Шевченка бачу я портрет
Над дошкою у школі.
В його сумних очах журба
І прагнення до волі.
Він народився кріпаком
І став володарем свободи.
З неволі він підняв народ,
І не чекав винагороди.
Тарас на полотні пустому
Квігучу малював країну.
І на чужині у вікні
Вербу він бачив і калину.
Він зняти зміг тягар з народу,
Людей з колін підняти,
Німих рабів він возвеличив,
Не дав душі змовчати.
Вічних Шевченкових рядків
Не може світ не шанувати,
Бо всім народам він хотів
Вільне життя подарувати.

Дінара ІБРАГІМОВА,
учениця 8-Б класу
Нижньогірської ЗОШ № 2

КВІТИ КОБЗАРЕВІ

Листопадове сонце
блищить, як янтар,
І обличчя моє лоскотану цілує.
Урочисто в граніті
стоїть наш Кобзар,
І здається мені, він нас бачить і чує.
Я із квітами йду
поклонитись низенько,
І сказати тихенько молитви слова,
Підійду до підніжжя його
я близенько,
Височіє у небо його голова.
— Поможі нам, Тарасе, —

скажу йому тихо,
— Нашу долю українську
у вічність нести.
Пережити незгоди всілякі і лихо,
До святого імення твого підійти.
Хай живе у віках,
у серцях, в поколіннях
Вічне слово твоє —
йому краю нема!
Я шаную тебе, я шлюсь укліно,
І молитва вустами
складеться сама.
Єлизавета КОСТОМАРОВА,
учениця 6-А класу
Нікітського НВК
Масандрівської селищної ради

І ЧУЖОМУ НАУЧАЙТЕСЬ, Й СВОГО НЕ ЦУРАЙТЕСЬ!

З дитинства ми прагнемо когось наслідувати. Спочатку батьків, потім вихователів у дитячому садку, згодом — учителів. Ми захоплюємося героями кінофільмів або книг. Коли ми дорослішаємо і прагнемо утвердження у власних очах і очах однолітків, то обираємо для наслідування визначну особистість. Дізнаємося про щось значуще в житті видатної особи, порівнюємо з собою, намагаємося знайти щось спільне.

У мой сім'ї завжди шанували Тараса Шевченка. Повага до Великого Кобзаря не має нічого спільного з обожнюванням. Мені з дитинства прищепили любов до Шевченкового слова, до української пісні, яка розкриває переді мною світ краси, життя людей, природу рідного краю. Довершені твори сіють зерна світла й добра, палахкотять незгасним полум'ям безкомпромісної справедливості, проникливої мудрості.

Я ніколи не ставила запитання, чому Шевченка називають Великим, я знала це змалку. А зараз я так глибоко відчуваю, що значить Великий Кобзар в житті України і кожного українця, адже він через свої твори навчив нас, як треба любити рідну землю, поважати рідну мову, не соромитись її. Освіта, наука, мистецтво, культура пов'язані з мовою. Краще оволодіння мовою досягається завдяки вивченню літератури та історії. Від нас самих залежить, щоб наші знання не обмежувалися шкільною програмою. Але найсуттєвішим для мене є усвідом-

лення того, що всі великі особистості — це такі ж люди, як і я, що вони могли радіти і сумувати, сміятися і плакати, могли помилятися, але завжди залишались цілісними особистостями. Я переконана в тому, що не всім дано бути великими, але кожен може бути корисним людям. Я думаю, що моему поколінню є чому вчитись у великих попередників.

Безумовно, ми живемо в зовсім іншу добу. Нашому поколінню доведеться докласти зусиль, щоб наша країна посіла гідне місце серед цивілізованих держав. Для цього нам знадобляться хороші знання, а тому слід пам'ятати невмирущі слова Великого Кобзаря: «Учітесь, читайте, і чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь!».

Марія КЛЬОВАН, 11 клас
с. Сонячна Долина, Судак, Крим

ФАШИСТСЬКА СИМВОЛІКА У ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ І РРФСР

Про символи честі і гідності, про їхнє збереження у Севастополі і в Криму люблять багато говорити і писати. Насамперед, виставляється символіка, яку на Кримський півострів у 1920 році принесли Червона армія, — комуністичні символи, які й до сьогодні визначають архітектурний стиль і подобу нашого краю.

Та говорять багато, а ще більше не договориють, приховують, що саме принесла на своїх багнетах у Крим Червона армія. А всі спроби щось довести, заперечити чи спростувати негайно опрошлюються фашистськими. Ось протягом тривалого часу російські неонацисти ходили факельними маршами вулицями Сімферополя і Севастополя, палили українські книги, шматували прапори, і це видавалося за цілком демократичні дії — реакції влади ніякої. Однак подібний факельний марш у Києві та інших містах України прихильників партії «Свобода» на честь дня народження лідера ОУН Степана Бандери викликав ряд гучних виступів проти «фашизації» суспільства — таку думку висловив народний депутат від Партії регіонів і активний борець з фашизмом Вадим Колесніченко. У відповідь «Свободі» проросійські організації в Сімферополі спалили опудало Степана Бандери, у Севастополі шматували червоно-чорний «прапор УПА», який, між іншим, таким ніколи не був.

«События, которые произошли вечером 1 января в Киеве и нескольких городах Украины, — это тревожные тенденции, вызов всему украинскому обществу и каждому гражданину нашего государства... Мы начинаем понимать, что Евромайдан маргинализуется. На нем, к сожалению, начинают доминировать ксенофобские настроения, пещерный национализм и элементы нацизма», — зазначив Колесніченко. «Это призывы к межнациональной вражде, противостоению, и самое страшное, что Евромайдан оказался соучастником... Радикализация, фашизация политической оппозиции» є загрозою для держави, дійшов висновку депутат і закликав українців зупинити сповзання країни до фашизму. Виходить, якщо хтось виступив проти влади — він є фашист, а якщо ще при цьому розмовляє українською — радикальний фашист, нацист у фашистській обгортці.

Зараз не будемо говорити, які рухи і чому саме вони, з яких причин оголосили себе борцями з фашизмом, тобто антифашистами, — це тема окремої розмови, а зупинимось на тих, хто привів на нашу землю нацистські символи, від яких сьогодні намагається відхреститися.

У питанні фашист-антифашист спостерігаємо не лише підміну термінології, а повну заміну понять і суті фашизму. Сьогодні фашистами оголошуються державницькі, патріотичні партії і рухи, їхні активісти, які мали би бути ідеологічною і громадською опорою держави.

Першими у рядах антифашистів розпочали боротьбу з фашизмом у Севастополі комуністи. Галасливими криками «фашизм іде!» вони сьогодні хочуть прикрити власну участь у фашистсько-комуністичному братстві та пропаганді його символів у минулому, яке і привело на українську землю не лише символіку нинішнього фашизму і гітлерівського нацизму — свастику, а й армію фашистів. Десятиліттями їм це вдавалося приховувати від суспільства, але сьогодні по-далше приховування братства з фашистами вже стає неможливим. Тут варто пригадати допо-

Червоної армії. У цьому плані яскравим свідченням є наказ № 213 командувача Південно-Східного фронту Червоної армії Василя Шоріна, підписаний у Саратові 3 листопада 1919 року, який поєднав воедино червону зірку і свастику: «Утверждается отличительный нарукавный знак калмыцких формирований, согласно прилагаемых чертежа и описаний.

Право ношения присвоить всему командному составу и красноармейцам существующих и формируемых калмыцких частей, согласно указаний приказа Революционного Военного Совета Республики с. г. за № 116.

Командующий фронтом Шорин. Член Революционного Военного Совета Трифонов. Врид. Начальника Штаба Генерального Штаба Пугачёв (По штабу фронта).

Описание. Ромб 15x11 сантиметров из красного сукна. В верхнем углу — пятиконечная звезда, в центре — венук, в середине которого «ЛЮНГТН» и надпись «Р.С.Ф.С.Р.». Диаметр звезды 15 мм, венка — 6 см, размер «ЛЮНГТН» — 27 мм, букв — 6 мм.

Знак для командного и адми-

виді Леніна на четвертому конгресі Комінтерну у Москві 13 листопада 1922 року, де вождь світового пролетаріату (ПСС, т. 45, стор. 294) покладав велику надію на допомогу італійських фашистів у звершенні світової революції. І тоді, під бурхливі оплески учасників конгресу, зробив він висновок, що «перспективи мировой революции будут не только хорошими, но и превосходными».

Які «ленінські перспективи» пе-

режив український народ ми знаємо, але багато чого «ленінського і досі приховується» від нашого суспільства. Наприклад, у жодному історичному підручнику ви не знайдете інформації, що перші більшовицькі гроші були зі свастикою посередині, що Червона армія у 1918–1920 роках наступала на Україну з фашистською свастикою на своїй уніформі, широко використовувала її в своїй символіці.

Свідченням того, що це не спеціальна видумка теперішніх «фашистів», є перші радянські папери купюри зі свастикою, які з 1918 до 1923 року, до часу створення Союзу РСР, друкувалися і перебували в обігу на території РРФСР.

Свастика використовувалася більшовиками не лише на грошових купюрах. Вона чи не найбільше поширення отримала в

нистративного состава вышит золотом и серебром, а для красноармейцев трафаретный.

Звезда, «ЛЮНГТН» и лента венка вышиты золотом (для красноармейцев желтой краской), сам венук и надпись — серебром (для красноармейцев — белой краской). Між іншим, на посадці члена Реввійськради цього фронту Трифонов замінив Йосип Сталін, а Шоріна — Тухачевський, але не змінилася символіка «калмыцьких» частин.

У наказі свастика позначена священним для буддистських народів словом «люнгтн», тобто буддистським «Лунгта», яке означає «життєву енергію».

Цей наказ є наглядним свідченням як національного складу Південно-Східного фронту РРФСР, у тому числі і «героїчних червоних вершників» Кінної армії Будьонного, які «звільнювали» Донбас, Дон і Північний Кавказ, так і тодішньої ідеології, яка панувала в «робітничо-селянській» Червоної армії.

Виявляється, що свастика не є самодіяльністю Шоріна, який замість того, щоб штурмувати у денікінців Царицину, бавився у фашистську символіку. Її введення санкціонувала Реввійськрада РСФСР, яку на той час очолював Л. Троцький, друга людини у Республіці. Тож уряд Леніна, щоби отримати підтримку буддистських народів Поволжя і Сибіру, увів в символіку Червоної армії свастику.

Крім наукавної відзнаки виставлявся ще спеціальний нагрудний знак для командирів війсь-

кових частин Червоної армії, головним елементом якого була свастика з надписом «РСФСР», котра накладалася на лавроводубовий вінок, що увінчувався п'ятикутною червоною зіркою з молотом і плугом на ній.

Таким чином, більшовицькі атеїсти поєднали свастику-коловрат з комуністичними символами. Як і їхні бажані союзники, фашисти, більшовики свастику (древній символічний знак руху сонця) запозичили у буддистів (калмики — буддисти).

З археологічних знахідок відомо, що свастика буває двох видів: лівостороння і правостороння. І має широке і давнє поширення в світі, але найбільше знахідок з її зображеннями — на території сучасної РРФСР, особливо в Сибіру.

Прикметно, що «героїчні червоні вершники» і червонозоряні нацисти, як і гітлерівські нацисти, використовували однаково свастику лівостороннього руху, яку у християнській традиції відносять до сатанистів («козлищ»). Ну а раз була така взаємна любов до одного символу — свастики, то не могло не відбутися і порозуміння між Гітлером і Сталіним, що і було зафіксовано відповідними угодами в 1939 році. У російських джерелах поширюється ще й така думка, що золоту свастику-коловрат як партійний символ у 1920-х роках Гітлеру подарував сам Сталін.

А сьогодні комуністи роблять вигляд, що у їхній партійній біографії не було свастики, як і не було дружби і союзу з нацистами і фашистами, мовляв, їхня червона зірка ніколи не поєднувалася зі свастикою, та натягують тогу вічних борців з фашизмом.

Але шила у мішку не заховати. Та його, крім самих комуністів, намагаються приховати від суспільства і їхні парламентські союзники, пропагандисти від колишньої партії влади, тому й малюють фашистами всіх тих, хто не мав ні до символіки, ні до ідеології фашизму жодного відношення. Приховуючи власні нефашистські дії, намагання утримати владу саме методами недавнього тоталітарного минулого, оголошують фашистами і нацистами тих, хто у боротьбі з цими ворогами людства зазнав важких і кривавих втрат — ОУН і УПА.

Як це не приховують в Криму, але сьогодні вже стає відомим, що саме на своїх багнетах принесла в Крим Червона армія. Тому встановлення радянської влади на півострові було таким же кривавим і звірячим, як і встановлення влади нацистської — спільні символи викликали однакові методи встановлення «нового порядку». Як червоні, так і коричневі носії фашистської символіки оголошували всіх, хто боровся за незалежність України, однаково — «бандформированими». Сьогодні їхні послідовники, оголосивши себе борцями з фашизмом, оголошують національно-демократичні сили України нефашистами. Мета при цьому та сама — позбавити українців власного шляху розвитку.

Мирослав МАНЧАК
м. Севастополь

УКРАЇНА — ФАШИСТСЬКА ДЕРЖАВА?! ЦЕ БРЕХНЯ!

В Україні відсутній неонацизм, водночас існує звуження прав опозиції, заявляє перший Президент України Леонід Кравчук. Як передає кореспондент УНІАН, про це Л. Кравчук заявив на засіданні «круглого столу» на тему: «Демократичний процес і загрози радикалізації в Україні».

За словами Л. Кравчука, у нинішній політичній кризі неонацизм відсутній. «Але є проблеми звуження можливості опозиції ефективно працювати у парламенті. І потім це вилилося на вулиці. Тому боротьба з фашизмом, нацизмом без аналізу прорахунків влади не принесе користі, а лише загострить ситуацію», — сказав Л. Кравчук.

Він вважає, що правий та лівий екстремізм існує там, де відбувається звуження демократії. «Де немає демократичної Конституції, там з'являються диктаторські режими, з'являється нацизм. Це неправда, що у нас нацистська і фашистська держава. Окремі прояви не формують картину в цілому. Тому звинувачувати, що Україна найбільш фашизована держава, — я відкидаю це одразу. Потрібно говорити про вихід з політичної кризи, а не про фашизм», — сказав Л. Кравчук.

ДОСИТЬ НАЗИВАТИ УКРАЇНЦІВ «БАНДЕРІВЦЯМИ»!

Українська православна церква Московського патріархату закликає росіян перестати називати українців «фашистами», «бандерівцями», «нацистами» і «націоналістами». Про це написав прес-секретар предстоятеля УПЦ МП Блаженнішого митрополита Володимира протоієрей Георгій Коваленко в соціальній мережі «Фейсбук».

«Шановні росіяни, якщо у вас залишилася хоч краплина любові до нас, українців, перестаньте навіть у приватних бесідах називати нас «фашистами», «бандерівцями», «нацистами» і «націоналістами!» Ці слова вбивають!» — написав Г. Коваленко. За його словами, в Україні немає боротьби проти росіян, російськомовних або канонічної церкви, як пишуть російські ЗМІ.

«Я не хочу обговорювати ваші ЗМІ. Я просто вас прошу: якщо ми з вами члени однієї православної церкви, якщо ви вважаєте Київ «матір'ю міст руських», не розпалюйте, а просто помоліться за нас і прислухайтесь до нас!» — написав Г. Коваленко.

ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ПО-РОСІЙСЬКИ

Незліченні факти перекручувань та відвертої брехні в російських ЗМІ про ситуацію в Україні можна кваліфікувати як проведення вже не інформаційної, а дезінформаційної війни. На цьому наголосила заступник Секретаря Ради національної безпеки і оборони України Вікторія Сюмар під час прес-конференції на тему: «Війна. Інформаційна», повідомляє кореспондент Укрінформ.

«Проти України ведеться не інформаційна, а дезінформаційна війна. Оскільки те, з чим ми маємо справу, — це не просто одностороннє висвітлення окремих політичних месиджів з боку російського керівництва, які створюють спотворене уявлення про процес. Це дуже часто просто відверта брехня і постановки», — сказала В. Сюмар. Вона нагадала про постановочні сцени за участі «бандерівців» на вулицях населених пунктів східних областей та Криму та про нібито відмову українських солдатів служити народу України, «чого насправді не було».

Окремо заступник Секретаря РНБО зупинилася на неправдивих повідомленнях російських ЗМІ про масове переміщення українських біженців на територію Росії. «Ми навіть бачимо скорочення виїзду українців на територію Росії. Усе це з боку російських ЗМІ є закінчений міф, який вони тиражують у рамках тієї дезінформаційної війни», — підсумувала В. Сюмар.

Друзья. Мы на пороге. Мы на пороге не включения нового субъекта в состав РФ. Мы на пороге полного разрушения системы международных договоров, экономического хаоса и политической диктатуры. Мы на пороге войны с нашим ближайшим, родственнейшим народом Украины, резкого ухудшения отношений с Европой и Америкой, на пороге холодной, а, возможно, и горячей войны с ними.

Ведь все это уже было. Австрия. Начало марта 1938 г. Нацисты жаждут окружить свой рейх за счет другого немецкого государства. Народ не очень жаждет этого — никто их не ущемляет, никто не дискриминирует. Но идея великой Германии кружит голову радикалам — местным наци. Чтобы поставить точку в споре о судьбе Австрии, ее канцлер Курт Алоис фон Шушнинг объявляет на 13 марта плебисцит. Но наци и в Берлине, и в Вене это не устраивает. А вдруг народ высказается против аншлюса? Канцлера Шушнинга заставляют подать в отставку 10 марта, на его место президент назначает лидера местных нацистов Артура Зейсс-Инкварт, а германские дивизии уже входят тем временем в австрийские города по приглашению нового канцлера, о котором он сам узнал из газет. Австрийские войска капитулируют. Народ или восторженно встречает гитлеровцев, или в раздражении отсиживается по домам, или срочно бежит в Швейцарию. Кардинал Австрии Иннитцер приветствует и благословляет аншлюс... С 13 марта начались аресты. Канцлер Шушнинг был арестован еще накануне. Плебисцит провели 10 апреля. В Германии за объединение с Австрией проголосовали 99,08%, в самой Австрии, ставшей Остмарк Германской империи — 99,75%. 1 октября 1938 г. также были воссоединены с единокровной Германией чешские Судеты, 22 марта 1939 г. — литовская область

Клайпеды, превратившейся в один день в немецкий Мемель. Во всех этих землях действительно жили большей частью немцы, повсюду многие из них действительно хотели соединиться с гитлеровским рейхом. Повсюду это воссоединение прошло под фанфары и крики ликования обезумевшей в шовинистическом угаре толпы и при попустительстве Запада. «Мы не должны обманывать, а тем более не должны обнадеживать малые слабые

кой Германией трепетал мир. Присоединение областей и стран к Рейху без единого выстрела, без единой капли крови — разве фюрер не гениальный политик?

А через шесть лет Германия была повержена, миллионы ее сынов убиты, миллионы ее дочерей обесчещены, ее города стерты с лица земли, ее культурные ценности, копившиеся веками, превратились в прах. От Германии были отторгнуты 2/5 территории, а оставшееся разделе-

Просчитала ли российская власть все риски этой невероятной авантюры? Уверен, что нет. Как и Адольф Алоизович в свое время не просчитал. Просчитал бы — не метался по бункеру в апреле 1945 г. под русскими бомбами, не жрал бы ампулу с ядом.

А если Запад поступит не как Чемберлен с Деладье в 1938, а введет полное эмбарго на закупки российских энергоносителей и заморозит российские авуары в сво-

поднимутся на борьбу, то мусульманские радикалы со всего мира с радостью присоединятся к ним, а в особенности с Северного Кавказа и Поволжья. Не принес ли мы бурю с крымских разоренных курортов в наш российский дом? Что нам — своих терактов мало?

И наконец, приобретаю Крым, раздираемый внутренней распрей, мы навсегда потеряем народ Украины — украинцы не простят русским этого предательства никогда. Что, думаете, не будет, что это уж слишком, перемелется — мука будет? Не надейтесь, дорогие русские шовинисты. В конце XIX века сербы и хорваты считали себя одним народом, только разделенным границами, конфессией и графией алфавита. Они стремились к единству — сколько книг было об этом написано ими тогда, умных, добрых книг. А сейчас мало найдется народов, столь озлобленных друг на друга, как сербы и хорваты. Сколько крови пролилось между ними, а все за какие-то кусочки земли, в которых они могли бы жить вместе богато и радостно. Могли бы, да вот не сумели. Алчность до братской земли из братьев сделала врагов. А в повседневной жизни разве так не бывает? Стоит ли терять братский народ навсегда из-за призрачных вождельцев? Да и раскол Русской церкви тогда уже неизбежен. Ее украинская половина отколетя от московской навсегда.

Но еще более ужасным поражением обернется успех Кремля в присоединении Кры-

ма. Если все легко получится, то завтра в Россию запросятся населенные русскими области Казахстана, там, глядишь, и Южная Осетия с Абхазией, и Северная Киргизия. За Австрией последовали Судеты, за Судетами — Мемель, за Мемелем — Польша, за Польшей — Франция, за Францией — Россия. Все начиналось с малого...

Друзья! Нам надо опомниться и остановиться. Наши политики втягивают наш народ в страшную, в ужасающую авантюру. Исторический опыт говорит, что ничего не обойдется так. Мы не должны вестись, как повелись в свое время немцы на посулы Геббельса и Гитлера. Ради мира в нашей стране, ради ее действительного возрождения, ради мира и настоящей дружественности на пространствах России исторической, разделенной ныне на многие государства, скажем «нет» этой безумной и, главное, совершенно ненужной агрессии.

Мы потеряли столько жизней в XX веке, что единственно верным нашим принципом должен быть принцип, провозглашенный великим Солженицыным: сохранение народа. Сохранение народа, а не собирание земель. Земли собираются только кровью и слезами.

Ни крови, ни слез нам больше не надо!

Андрей ЗУБОВ,
доктор исторических наук,
профессор, ответственный редактор «Истории России, XX век»

Vedomosti.ru

Р. С. Професора кафедри філософії Московського державного інституту міжнародних відносин Андрія Зубова звільнили після того, як він опублікував статтю з критикою можливого введення російських військ до Криму. Про звільнення повідомила донька професора Ірина Бобринська на своїй сторінці в Facebook.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка запросив на роботу професора Андрія Зубова, звільненого після публікації антивоєнної статті. «Від імені ректорату Університету запрошуємо професора МДІМВ Андрія Зубова на роботу професором Інституту міжнародних відносин — партнера МДІМВ. Будемо раді бачити в наших лавах видатного історика і чесного вченого та людину!» — йдеться в повідомленні на офіційній сторінці Київського університету.

ЭТО УЖЕ БЫЛО...

МЫ НА ПОРОГЕ ПОЛНОГО РАЗРУШЕНИЯ СИСТЕМЫ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДОГОВОРОВ, ЭКОНОМИЧЕСКОГО ХАОСА И ПОЛИТИЧЕСКОЙ ДИКТАТУРЫ

государства, обещая им защиту со стороны Лиги Наций и соответствующие шаги с нашей стороны, — говорил Невилл Чемберлен в британском парламенте 22 февраля 1938 г., — поскольку мы знаем, что ничего подобного нельзя будет предпринять». И совсем иное говорил Адольф Гитлер 23 марта 1939 г. с балкона на Театральной площади только что присоединенного Мемеля. За два часа до того он театрально вплыл на борту новейшего линкора «Германия» в мемельский порт. «...Немцы не собираются никому в мире делать ничего плохого, но нужно было прекратить страдания, которым в течение 20 лет подвергались немцы со стороны целого мира... Мемельских немцев Германия однажды уже бросила на произвол судьбы, когда смирилась с позором и бесславием. Сегодня мемельские немцы... опять становятся гражданами могучего Рейха, решительно настроенного взять в свои руки свою судьбу, даже если это не нравится половине мира».

И все казалось таким лучезарным. И слава Гитлера сияла в зените. И перед Вели-

ко на зоны и оккупировано державами-победительницами. И позор, позор, позор покрыв головы немцев. А все начиналось так лучезарно!

Друзья! История повторяется. В Крыму действительно живут русские. Но разве кто-нибудь притеснял их там, разве там они были людьми второго сорта, без права на язык, на православную веру? От кого их надо защищать солдатам российской армии? Кто напал на них? Ввод войск иностранного государства на территорию другого государства без его разрешения — это агрессия. Захват парламента лицами в униформе без опознавательных знаков — это произвол. Принятие каких-либо решений парламентом Крыма в таких обстоятельствах — фарс. Сначала парламент захватили, премьеры сменили на промосковского, а потом этот новый премьер попросил у России помощи, когда помощники уже тут, уже день как контролируют полуостров. Как две капли воды похоже на аншлюс 1938 г. И даже референдум-плебисцит через месяц под дружественными штывками. Там — 10 апреля, здесь — 30 марта.

их банках? Российская экономика, и так агонизирующая, рухнет в три месяца. И начнется смута здесь, по сравнению с которой майдан покажется райским садом.

А если крымские татары, которые категорически против русской власти, которые помнят, что эта власть сделана с ними в 1944 г. и как не пускала назад до 1988, если крымские татары обратятся за защитой своих интересов к единокровной Турции? Ведь Турция не за три моря, а на другом берегу того же Черного. И Крымом владела подольше, чем Россия, — четыре века владела. Турки — не чемберлены и не деладье: они в июле 1974 г., защищая своих соплеменников, оккупировали 40% территории Кипра и, игнорируя все протесты, до сих пор поддерживают так называемую Турецкую Республику Северного Кипра, которую никто не признает, кроме них. Может быть, кому-то хочется иметь Турецкую Республику Южного Крима? А ведь если горячие головы из крымских татар

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

БЕРЕЗЕНЬ

14

1822 р. — у Києві відбулась перша вистава українською мовою.

1990 р. — у Львівській області в Стрию, першому з українських міст, підняли національний символ — прапор України.

Народився:

1891 р. — Амвросій Бучма, видатний український актор і режисер. У 1936-1954 рр. — актор і режисер Київського театру ім. Івана Франка.

15

1927 р. — почалося будівництво Дніпрогесу.

1939 р. — Карпатська Україна проголосила незалежність. Союз Карпатської України затвердив державну символіку — золотий тризуб і гімн «Ще не вмерла України».

16

1880 р. — за підозрою в революційній агітації заарештовано українського поета Івана Франка.

1917 р. — засновано Український військовий клуб ім. Павла Полуботка.

Народилася:

1882 р. — Христина Алчевська, відома поетеса, перекладач і педагог, дочка Христини Алчевської та Олексія Алчевського.

Перекладала твори П. Беранже, Вольтера, В. Гюго, Ж. Верна, Л. Толстого. В садибі Алчевських у Харкові наприкінці XIX століття було встановлено один з перших в Україні пам'ятників Т. Шевченку. Чимало її віршів

І. Виговський

стали народними піснями. Помер — у Харкові 1931 р.

Помер:

1664 р. — Іван Виговський, український гетьман. Розстріляний поляками.

17

1674 р. — Івана Самойловича було проголошено гетьманом всієї України. Намагався об'єднати Правобережжя та Лівобережжя. У результаті вторгнення османських військ втратив контроль над Правобережжям.

1917 р. — у Києві створили Центральну Раду.

1951 р. — Українська повстанська армія (УПА) заклікала США допомогти їй у боротьбі з СРСР.

Народилися:

1847 р. — Федір (Хведір) Вовк, український антрополог, археолог, етнограф (†1918). Федір Вовк зробив дуже вагомий внесок у розвиток української антропології.

1874 р. — Августин Волошин, український громадський діяч, священник, президент Карпатської України (1938-1939 рр.).

Помер:

1942 р. — у концтаборі Сандармоху був розстріляний Валер'ян Поліщук, український письменник, поет і прозаїк, літературний критик і публіцист.

18

1913 р. — у Львові створено військово-товариство «Січові стрільці».

Народився:

1969 р. — гроемейстер Василь Іванчук, український шахіст.

19

1917 р. — у Києві від-

булося Свято Свободи — одна з найбільших національних маніфестацій в історії України. Грандіозна 100-тисячна маніфестація патріотичних сил на підтримку Української революції, яскрава демонстрація піднесення українського національно-визвольного руху, яка засвідчила його масовий характер та устремління патріотичного українства до національного самовизначення. У ході мітингу кияни знищили міський пам'ятник Столипіну. До Помаранчевої революції 2004 року Свято Свободи вважалося найбільшою і наймасовішою демонстрацією в історії України.

Народилися:

1895 р. — Максим Рильський, український поет, перекладач, публіцист, громадський діяч, академік АН України.

1904 р. — Марко Вороний, український поет, перекладач, дитячий поет. Особливою трійкою управління НКВС Ленінградської області 9 жовтня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 3 листопада 1937 року.

1930 р. — Ліна Костенко, письменниця-«шістдесятниця», поетеса. Лауреат Шевченківської премії (1987 р.).

Поєма «Берестечко» з ілюстраціями Георгія Якутовича, видана видавництвом «Либідь» 2010 року, мала загальний тираж 14 тис. примірників, а збірка «Гіацинтове сонце», впорядкована Ольгою Богомолець, розійшлася тиражем 5 тис. примірників.

2010 року вийшов перший роман Ліни Костенко — «Записки українського самашедшого».

1931 р. — Емма Андіївська, українська письменниця, поетеса та

художниця, яка працює у стилі сюрреалізму та герметизму. Створила власний світ поетичних та художніх образів у високо індивідуальній манері. Більшу частину свого життя Андіївська провела поза Україною, проживаючи в Мюнхені та Нью-Йорку.

1972 р. — Сергій «Фома» Фоменко, український музикант, обличчя гурту «Мандри». Одна з найвідоміших пісень гурту — «Не спи, моя рідна земля». Афористичним став приспів у пісні —

*Не спи, моя рідна земля!
Прокинись, моя Україно!
Відкрий свої очі у світлі*

далеких зірок!

Це дивляться з темних небес

*Загублі поети й герої —
Всі ті, що поклали життя за майбутнє твоє.*

20

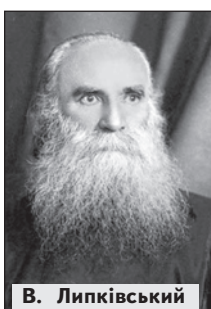
1669 р. — рада старшин запорозьких козаків визнала протекторат Туреччини над частиною Правобережної України.

1917 р. — український історик Михайло Грушевський обраний головою Центральної Ради.

Народилися:

1639 р. — Іван Мазепа, український державний і політичний діяч, гетьман Лівобережної України (1687-1704), гетьман Війська Запорозького обох берегів Дніпра (1704-1709), князь Священної Римської Імперії (1707-1709), меценат.

Після обрання гетьманом намагався відновити авторитет інституту гетьманства в Україні. Зробив великий внесок у економічно-культ-

В. Липківський

турний розвиток Лівобережжя. Під патронатом московського царя Петра I проводив курс на відновлення козацької держави Війська Запорозького в кордонах часів Хмельниччини. Тривалий час підтримував Московське царство у Північній війні зі Швецією, але 1708 року перейшов на бік шведів. Після поразки під Полтавою врятувався у

Молдавію. Помер у місті Бендери.

1864 р. — митрополит Василь (Липківський), український релігійний діяч, церковний реформатор, проповідник, педагог, публіцист, письменник і перекладач, борець за автокефалію українського православ'я, творець та перший митрополит Київський і всієї України відродженої у 1921 році Української автокефальної православної церкви. У 1919-1927 рр. — останній настоятель та доглядач Софії Київської. За визначенням академіка Агатангела Кримського — «апостол українського релігійно-національного відродження».

У 73 роки розстріляний за вироком «трійки» НКВС.

Помер:

1622 р. — Петро Сагайдачний, козацький ватажок, кошовий отаман Війська Запорозького, Гетьман реєстрового козацтва. Організатор успішних походів українських козаків проти Кримського ханства, Османської імперії та Московського царства, меценат православних шкіл. Оспіваний у багатьох козацьких думах та українських народних піснях. У Севастополі поблизу бухти Омега йому встановлено пам'ятник.

СЕВАСТОПОЛЬ ЩЕ ВСТИГ ВШАНУВАТИ ШЕВЧЕНКА...

Виставка книг, присвячених 200-річчю з дня народження Тараса Шевченка, розмістилась в бібліотеці Українського культурно-інформаційного центру, повідомляє із Севастополя газета «День». В експозиції представлені як стародавні, так і сучасні видання творів Великого Кобзаря; поеми та вірші генія української літератури українською, англійською, російською, кримськотатарською, грецькою, польською мовами. Кожна людина, яка бажає прочитати твори поета своєю рідною мовою, може зробити це, відвідавши бібліотеку.

Багато на виставці «Кобзарів»: деякі з них приїхали до Севастополя здалеку: зі Сполучених Штатів, Канади, Австралії, Росії. Провідний бібліотекар Українського культурно-інформаційного центру Неллі Сиротова розповідає: «Кобзарів у нас дуже багато: на будь-який смак».

«Ті учні та студенти, які завітали до Українського культурно-інформаційного центру, перебуваючи поміж таких мудрих книг, починають по-іншому дивитися на світ, вони починають захоплюватися українською літературою. Ми намагаємось показати дітям найкращі книжки для того, щоб їм захотілося взяти їх в руки. Багато людей і надалі користуватимуться Інтернетом, сьогодні це необхідно, але ж людина, яка себе поважає і хоче дізнатися з багатьох джерел ту чи іншу думку, той чи інший погляд на події, які відбуваються у нашій державі сьогодні, має читати якомога більше: книг, часописів, газет. Треба читати книги різних авторів, різних видань і тоді у людини може сформуватися власна думка з приводу тієї чи іншої проблеми», — зауважує пані Неллі.

Бібліотекар пишається тим, що на цьому тижні, незважаючи на бурхливі події, працівникам Українського культурно-інформаційного центру вдалося провести конкурс читців. «Я є членом журі і бачу, що з кожним роком рівень підготовки дітей зростає. Майже всім учасникам конкурсу мені довелося поставити 10 — найвищий бал. Весь час завищую бал, бо розумію, що діти, котрі живуть в Севастополі і так старанно вивчають такі великі поеми напам'ять, демонструючи своє ставлення до поета, мають бути усяляко нагороджені, відзначені грамотами і подарунками, щоб це спонукало дітей до вивчення інших творів Тараса Шевченка. Будемо сподіватися, що традиційний конкурс, який вже багато років проходить в Українському культурно-інформаційному центрі, буде мати своє продовження у майбутньому».

Другий поверх Українського культурно-інформаційного центру прикрашають малюнки дітей, присвячені ювілею Тараса Шевченка. Майбутні митці намалювали Україну, ілюстрації до творів Великого Кобзаря, себе, свої родини та щасливе майбутнє своєї Батьківщини.

Бібліотека Українського культурно-інформаційного центру існує з 1996 року і є першою українською бібліотекою в Севастополі. Книжковий фонд складає близько 11 тис. примірників. Це численні енциклопедичні видання, книги з історії України, українська й зарубіжна класика, книги зі світового мистецтва та культури, посібники для тих, хто вивчає українську мову.

У комплектуванні фондів бібліотеки взяла участь Міністерство культури України, Національна парламентська бібліотека України, Управління культури й туризму Севастопольської міської державної адміністрації, українська діаспора.

«КОБЗАРЮ МІЙ! ПОЕТЕ МІЙ ВИСОКИЙ!»

Під таким гаслом у рамках святкування 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка 4 березня в урочистій залі Українського культурно-інформаційного центру було проведено свято Тарасового слова — конкурс читців творів поета серед учнів 5–11 класів севастопольських шкіл.

Конкурс проходив у два етапи. До районного етапу долучилось 137 учнів із 59 (майже усіх) навчальних закладів міста. У міському етапі взяла участь 48 учнів із 31 навчального закладу, які змагалися в трьох вікових категоріях: учні 5–7 класів; учні 8–9 класів; учні 10–11 класів.

Перед початком міського етапу конкурсу учасники мали змогу переглянути презентацію про життєвий і творчий шлях поета, почути цікаву інформацію про Шевченка як постать широкого культурного контексту. А фрагмент відеофільму «Великий Богдан Ступка про великого Шевченка» надихнув учнів на гарне

декламування творів.

Окрасою заходу стали самі виступи учнів. Журі конкурсу одностайно підтвердило високий художньо-естетичний рівень виступу всіх конкурсантів і визначило 21 переможця з 15 навчальних закладів міста: гімназій № 1, 5, 7, 8, 10; ЗОШ № 9, 11, 14, 16, 22, 31, 34, 37, 39, 46, 59.

Паралельно з журі працювали учні. Звертаючи увагу на артистизм, мовленнєву вправність декламатора, вони у кожній віковій категорії визначили, на їхню думку, одного найкращого.

Абсолютними переможцями стали Микита Чмут, учень 5 класу гімназії № 10, Олексій Березних, учень 8 класу школи № 11 і Валентина Синицьких, учениця 10 класу гімназії № 8.

Прекрасний захід усіх присутніх ще раз переконав у тому (як сказала Ліна Костенко), що «є в Шевченка народження дата. Дати смерті в Шевченка нема».

Валентина ЛОПАТЮК, методист з української мови і літератури СМГУ

З ПОГЛЯДУ ВІЧНОСТІ

У Севастопольському міському гуманітарному університеті (СМГУ) відбулись міжвузівські студентські наукові читання «З погляду Вічності», присвячені 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. Організатором читань стала кафедра української філології СМГУ.

Під час урочистого відкриття заходу виступили: головуєча на засіданні завідувач кафедри української філології СМГУ, кандидат педагогічних наук, доцент Олена Попова, проректор з наукової роботи Севастопольського міського університету, кандидат психологічних наук, доцент Ірина Авдеева, завідувач кафедри со-

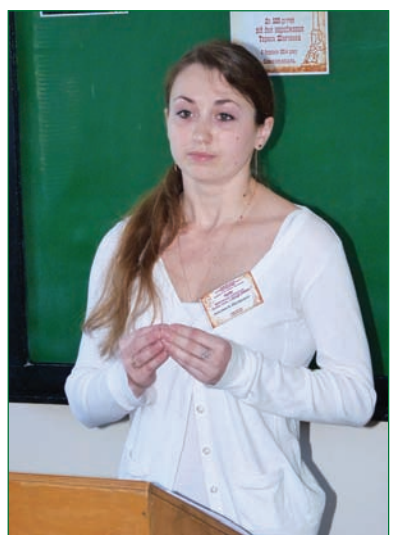
ціально-гуманітарних наук Севастопольського міського університету, кандидат історичних наук, професор Анатолій Очеретяний, професор кафедри української філології Севастопольського міського університету, кандидат педагогічних наук, доцент Тамара Мельник. Вони привітали молодих науковців із читаннями і побажали подальших успіхів у дослідженнях.

Із доповідями про свої наукові дослідження виступили студенти Севастопольського національного технічного університету, Севастопольського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку

України, Севастопольського національного університету ядерної енергії та промисловості та курсанти Академії військово-морських сил імені П. С. Нахімова.

Спочатку були пленарні доповіді, а потім студенти працювали також у трьох секціях, де висвітлювались контексти творчості Тараса Шевченка: історичний, суспільно-політичний, філософський, мистецький; його творча спадщина в оцінках сучасної літературознавчої думки; Тарас Шевченко у взаємозв'язках з представниками різних народів та культур.

Микола ВЛАДЗИМІРСЬКИЙ
На фото: студенти Севастопольського інституту банківської справи Анастасія Пастушко та Ліонгіна Потьомка

АНОНС! На радіо «Культура» у програмі «Витоки: мистецтво молодих» (четвер, 20 березня, поч. о 22.05) — розповідь про творчість кримчанки, студентки факультету естрадного вокалу НАКККІМ Юлії Качули.

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театральні концерти Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.:** (044) 498-23-64; **e-mail:** nvu.kultura.porhun@gmail.com